Цана асобнага нумару 10 кап.

Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся! — Proletarjusze wszystkich krajów, łączcie się! — Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

16-ты ГОД КАСТРЫЧНІЦКАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

ОРГАН ЦВК і СНК БССР
XIII ГОД ВЫДАНЬНЯ
ШТОДЗЕННАЯ ГАЗЭТА

ПАНЯДЗЕЛАК 20 ЛЮТАГА 1933 г. № 41 (3701)

ТЭЛЕФОНЫ: Адказны рэдактар 769. Адказны сакратар 4-78. Сэктароў 6-15. Начная рэдакцыя 12-65 (два званка). Выдавецтва 2-44.
АЎТАМАТЫ: Адк. рэдактар 20-831. Адк. сакратар 22-161. Сэктары 22-160. Кантора 22-158.

УМОВЫ ПАДПІСКІ: 1 месяц 2 р. 40 к. 3 „ 7 р. 20 к. 6 „ 14 р. 40 к.
Падпіска прымаецца выключна на пошце і лістаносцамі.
Рукапісы не зьвяртаюцца.

РЭДАКЦЫЯ І ВЫДАВЕЦТВА: МЕНСК, ПЛЯЦ ВОЛІ, 17.
КОШТ АБ'ЯВЫ: 1 радок компарэлі 1 руб. 50 к.
КОШТ ПУБЛІКАЦЫІ: аб згубе 1 дакументу 2 руб.

Пра парадак хаваньня страхавых насенных фондаў

Пастанова Савету Народных Камісараў БССР

Савет Народных Камісараў БССР ПАСТАНАЎЛЯЕ:

1. Устанавіць, што страхавыя фонды сялян аднаасобнікаў засыпаюцца і хаваюцца абавязкова ў агульным сьвірне, які вызначаецца для гэтай мэты сельскім саветам.

Зерне і тэхкультуры, якія засыпаюцца ў страхавыя фонды, павінны быць добраякасныя і абавязкова ачышчаныя.

2. Пэрсанальную адказнасьць за збор страхавых фондаў і іх хаваньне нясуць старшыні сельскіх саветаў і ўпаўнаважаныя ад вёскі, абраныя на агульным сходзе.

Для аховы сьвірнаў з страхавымі фондамі абавязкова ўстанаўляецца ахова па чарзе з сялян данай вёскі.

Парадак хаваньня і чаргу ўстанаўляе сельскі савет.

3. Папярэдзіць старшынь сельскіх саветаў і сялян аднаасобнікаў, што за разбазарваньне і нядбайнае хаваньне страхавых фондаў яны нясуць адказнасьць, паводле пастановы ЦВК і СНК СССР за 7 жніўня 1932 г. «Аб ахове маемасьці дзяржаўных прадпрыемстваў, калгасаў і каапэрацыі і ўзмацненьні грамадзкай (сацыялістычнай) уласнасьці».

Старшыня Савету Народных Камісараў БССР М. ГАЛАДЗЕД.
Кіраўнік Спраў Савету Народных Камісараў і Эканамічнага Савету БССР С. КАНДЫБОВІЧ.
16 лютага 1933 г.
г. Менск.

Умацаваньне калгасаў і задачы веснавой сяўбы

Даклад тав. Л. М. КАГАНОВІЧА на першым усесаюзным зьездзе калгасьнікаў-ударнікаў 16 лютага 1933 г.

I. Выканаўшы пяцігодку мы сталі магутнай краінай

[illegible]

СССР ператвараўся з краіны адсталай у краіну магутную, перадавую, незалежную

[illegible]

Посьпехі індустрыялізацыі забясьпечылі нам мір

[illegible] буецца, і ў вялікай колькасьці. Вайны мы ня хочам, але калі на нас капіталісты выпусьцяць свае аэрапляны, танкі, то мы ўжо не безбаронныя, мы здолеем на іх аэрапляны выпусьціць свае аэрапляны, на іх танкі—свае танкі, на іх браняўкі мы высунем калёны сваіх сацыялістычных магутных браня вікоў. (Апладысмэнты). Таварышы калгасьнікі і рабочыя! Падводзячы вынікі нашых перамог, мы павінны памятаць адно, калі-б мы не пасьпелі ў кароткі тэрмін сапраўды ўзьняць нашу прамысловасьць, мы з вамі сёньня ня мірную працу, а мелі-б вайну, інтэрвэнцыю, напад імпэрыялістаў на нас з захаду і ўсходу.

Вы чулі аб нашых далёка-ўсходніх суседзях. І там былі такія групы, групы, а не народ, які стогне пад уціскам капіталістаў, там былі групы імпэрыялістаў, багатыроў, генэралаў, якія хацелі і зараз яшчэ мараць аб нападзе на нас. Што-ж вы думаеце яны не напалі на нас з-за нашых прыгожых вачэй? Ці не напалі таму, што капіталісты зразумелі, што рускія, украінскія і іншыя рабочыя і сяляне будуюць сваё жыцьцё і ня трэба, моў, ім перашкаджаць? Не, ня гэтага яны хочуць. Яны ахвотна перашкодзілі-б нам, але яны дасканала разумеюць, што калі-б яны напалі на нас, то мы далі-б ім жорсткі адпор, яны зразумелі, што порах у нашых парахаўніцах павялічыўся, што калі яны нападуць на нас, то мы дамо ім здачы (Апладысмэнты).

Пяцігодка забясьпечыла нам мір. Вядома, ня трэба супакойваць сябе. Трэба памятаць, што імпэрыялісты могуць у любы момант напасьці на нас. Гэта трэба цьвёрда памятаць і растлумачыць усім працоўным. Нашы прадстаўнікі, дыплёматы выступаюць перад усімі народамі, змагаючыся за мір. Калі ёсьць краіна на сьвеце, якая сумленна і шчыра жадае міру, то гэта толькі наша сацыялістычная краіна. Мы,—як гаварыў тав. Сталін,— «ні аднэй пядзі чужой зямлі ня хочам, але і сваёй зямлі, ні аднаго вяршка сваёй зямлі не аддамо нікому». Мы будуем сваё новае сьветлае жыцьцё, узяліся за вялікую, сусьветную справу. Мы хочам закончыць гэту справу на карысьць працоўных усіх краін, змагаемся за мір, настойваем на раззбраеньні. Мы прымаем удзел у пасяджэньнях па раззбраеньні з іншымі краінамі. Мы выкрываем там усе хітрыкі, усе махінацыі нашых клясавых ворагаў. Пры гэтым для нас, зразуме- [illegible] не палезем; палезеце на нашу—па мордзе дамо. (Бурныя апладысмэнты). Наша партыя выступае застрэльшчыкам у барацьбе за вызваленьне ўсіх прыгнечаных народаў. Мы выступаем у абарону слабых дзяржаў. Капіталізму цяжка адмовіцца ад прыгнятаньня, ад сваёй зьверска-эксплёататарскай прыроды. Найшырэйшым масам, мільёнам працоўных мы паказваем, што ўсе гэтыя марна балбочучыя буржуазныя дыплёматы з лягеру Лігі нацый проста ашукваюць народы. На нашым прыкладзе мы пераконваем мільёны, што толькі ў барацьбе з капіталізмам, толькі тады, калі народы па нашаму прыкладу створаць сваю рабоча-сялянскую рэспубліку, свае саветы,—толькі тады наступіць поўны мір на зямлі.

Наша бальшавіцкая партыя, наш урад умела, разумна, па-ленінску, мудра вядзе сваю цьвёрдую палітыку міру. Бо задача-ж, таварышы, складаная, цяжкая. Вырашыць яе лёгка нельга. Мы акружаны з усіх бакоў капіталістычнымі краінамі. У нас многа ворагаў. Нам трэба краіну—і ня простую краіну, а сацыялістычную абараніць, трэба яе гонар падтрымаць, гонар нашага вялікага працоўнага народу, які зрабіў пралетарскую рэвалюцыю і ўстанавіў дыктатуру пралетарыяту. Трэба не даваць другім плявать на нас, але ў той-жа час трэба ўнікаць сутычак, не даваць повад імпэрыялістам напасьці на нас. Партыя і наш урад гэту мудрую складаную палітыку вядуць няўхільна, ахоўваючы мір. Нас падтрымліваюць мільёны працоўных усіх краін,—але для таго, каб мір захаваць, нам ня проста трэба гаварыць аб міры. Нельга махаць голымі рукамі, узьнімаць вочы да неба, ці наладжваць «набажэнствы» аб міры. Гутарка гутаркай, а ўмацоўваць ваенную магутнасьць нашай Чырвонай арміі, гэта баявая задача нашай краіны, сьвяты абавязак усіх рабочых і калгасьнікаў. (Працяжныя апладысмэнты).

За апошнія гады,—а хутка мы будзем сьвяткаваць 15-годзьдзе Чырвонай арміі,—мы дабіліся вялікіх посьпехаў у справе ўмацаваньня яе магутнасьці. Наша Чырвоная армія зараз —і мы гэта можам з гонарам сказаць —зьяўляецца ўзброенай і культурнай сілай. Яна ў поўным сэнсе слова зьяўляецца вялікім вартавым нашых родных, крывёю апырсканых, неасяжных савецкіх сацыялістычных межаў. (Апладысмэнты).

22 лютага г. г. а 7 гадз. увечары ў памяшканьні Дзяржаўнага Яўрэйскага тэатру (былы дом Культуры)

АДБУДЗЕЦЦА

урачыстае паседжаньне пленуму

Менскага гарадзкога савету разам з партыйнымі, прафсаюзнымі і грамадзкімі арганізацыямі, Чырвонай арміяй, былымі чырвонагвардзейцамі і чырвонымі партызанамі, прысьвечанае XV гадавіне Чырвонай арміі, з наступным парадкам дню: ДАКЛАД АБ XV ГАДАВІНЕ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ.

Члены ЦК і ЦКК КП(б)Б, члены ЦВК і СНК СССР і БССР, члены ГК і ГКК КП(б)Б, члены ЦК і ГК ЛКСМБ, члены гарсавету, члены ЦСПСБ і ГСПС, героі чырвонага сьцягу, былыя чырвонагвардзейцы і чырвоныя партызаны праходзяць на пасяджэньне па сваіх мандатах.

Усе астатнія праходзяць па спэцыяльных запрашальных білетах, якія старшыні фабзаўкомаў павінны трымаць не пазьней 21 лютага ў аргмасавым аддзеле гарсавету (Пляц Волі, 4, 3 паверх, пакой 6)

Прэзыдыум гарсавету.

Нашы перамогі ў сельскай гаспадарцы

Вялікія посьпехі палітыкі індустрыялізацыі адыгралі вялікую ролю ня толькі для самой прамысловасьці ня [illegible]

[illegible] вялікае значэньне калектывізацыі, яна [illegible] значэньне ўсёй нашай барацьбы за перабудову сельскай гаспадаркі на сацыя- [illegible] сьціся без калектывізацыі? Ці можна было наладзіць справу так, каб у горадзе будаваўся сацыялізм, каб там сьвяціла электрычнасьць, будаваліся фабрыкі і заводы, выраблялюся машыны і аўтамабілі, а ў вёсцы пакінуць старыя дробныя сялянскія аднаасобныя гаспадаркі?

Ёсьць людзі, якія памылкова дума- [illegible] мылкова так думаць. Калектывізацыя зьявілася простай жыцьцёвай неабходнасьцю. Без яе далей жыць нельга было. Дазвольце гэта пытаньне асьвятліць вам на падставе гісторыі нашай барацьбы.

II. Як бальшавікі прывялі сялянства да калектывізацыі

Новая тэхніка ў сельскай гаспадарцы

Апошняе стагодзьдзе, асабліва апошнія дзесяцігодзьдзі, адзначаюцца тым, што шырока разьвілася тэхніка, пачалі будаваць новыя машыны. Зьявіліся трактары, пачаўся выраб камбайнаў і іншых складаных сельска-гаспадарчых машын. На зьмену серпу прыходзіць камбайн. Цэп зьмяніла малатарня. Саху замяніў трактар.

Што азначае гэта бурнае разьвіцьцё тэхнікі? Бязумоўна, вялізарнае прасоўваньне ўперад. Але гэта прасоўваньне азначае, што цяпер ужо, калі ёсьць трактар, араць на маленькім вучастку ў два-тры гектары немагчыма. Раз трактар—значыць мяжы сьмерць. Трактар абвяшчае сьмяротны прыгавор мяжы, празпалосіцы, маленькім вучастачкам. Хочаш ня хочаш, а камбайн нясе мяжы сьмерць, бо камбайн займае амаль столькі-ж месца сам, колькі ў некаторых сялян было зямлі да рэвалюцыі. Не пасьпееш разгарнуцца, аж ужо мяжа, паласа ўжо скончылася, а за ёю чужое ўладаньне, чужы кавалачак зямлі. Паглядзеце, што адбываецца заграніцай, нават там, дзе трактараў шмат. Там у дробных сялянскіх гаспадарках трактараў, камбайнаў, магутных малатарань вы ня знойдзеце. Нават у Амэрыцы, у хваленай Амэрыцы і там усяго 18 проц. фэрмэраў, найбольш багатых, маюць у сябе трактар. І гэтыя трактары выкарыстоўваюцца далёка няпоўнасьцю. Камбайн, напрыклад, у Францыі амаль невядомы. Чаму гэта так? Ды таму, што дробныя сялянскія гаспадаркі гэтых машын купіць ня могуць. У дробных гаспадароў не хапае капіталу, няма грошай на закупку машын. У іх дробная прыватная ўласнасьць на зямлю, на ўсе прылады апрацоўкі. Вось чаму, ня гледзячы на тое, што сельская гаспадарка з усіх вытворчасьцяй зьяўляецца самай адсталай, дасягненьні навукі і тэхнікі ў сельскую гаспадарку ўкараняюцца слабей за ўсё. І таму прадукцыйнасьць сельскай гаспадаркі ў дробных гаспадароў застаецца надзвычай нізкай. Што перашкаджае ўзьняць прадукцыйнасьць працы? Прыватная ўласнасьць на зямлю. Гэта галоўная і асноўная прычына. Гэта прыватная ўласнасьць на зямлю перашкаджае застасаваць новыя машыны, шырока выкарыстаць угнаеньні. Яна перашкаджае разьвіцьцю прадукцыйнасьці працы ў сельскай гаспадарцы, затрымлівае разьвіцьцё сельскай гаспадаркі ў параўнаньні, напрыклад, з прамысловасьцю. Які-ж выхад з гэтага? Выхад—ва ўзбуйненьні сельскай гаспадаркі. Пры разьвіцьці капіталізму ўзьнікалі новыя гарады, будаваліся буйныя заводы і фабрыкі. Капіталізму патрэбен быў сырэц. Яму патрэбны былі рабочыя рукі. А дробная сялянская гаспадарка даць яму гэтага не магла. Вось чаму разьвіцьцё капіталізму штурхала сельскую гаспадарку на шлях узбуйненьня.

Капіталістычны шлях узбуйненьня сельскай гаспадаркі

Што ўзбуйненьне сельскай гаспадаркі няміучна, гэта ясна кожнаму. Пакідаць чалавецтва, разьвіцьцё якога ідзе шпаркімі тэмпамі, пакідаць яго без харчовых і сырцовых запасаў нельга. Чалавецтва-ж адзінага няма. Ёсьць клясы. Пануючыя клясы і клясы прыгнечаныя. Мы зрабілі пралетарскую рэвалюцыю. У нас пануе рабочы і селянін. У нас пад кіраўніцтвам бальшавікоў арганізавана савецкая дзяржава. У нас няма ўціску і эксплёатацыі працоўных мас. Мы вызваліліся ад прыгнятальнікаў і эксплёататараў. У капіталістычным грамадзтве пануюць капіталісты. Там пануюць тыя, хто мае ў сваёй прыватнай уласнасьці машыны, фабрыкі, заводы. Яны ўціскаюць рабочых і працоўных. Які-ж шлях капіталістаў у сельскай гаспадарцы? Вы, напэўна, чулі пра Карла Маркса і бачылі яго партрэты, але ня ўсе вы ведаеце, што гэты вялікі настаўнік усіх працоўных займаўся сялянскім пытаньнем і з больлю ў душы апісаў усе мытарствы і жахі сялянства на шляхох капіталістычнага ўзбуйненьня сельскай гаспадаркі. Неўзабаве будзе пяцідзесяцігодзьдзе са дня сьмерці гэтага геніяльнага чалавека і вучонага. Ён 80 год таму назад, як Ленін і Сталін у нашу эпоху, са сваім таварышом Энгельсам вывучаў сялянскае жыцьцё, ведаў і апісваў яе. І вось Карл Маркс, гэты вялікі рэвалюцыйны вучоны, напісаў блiскучыя старонкі поўныя нянавісьці да капіталістаў за ўціск імі працоўных. Ён апісваў, як ангельскія капіталісты ўзбуйнялі сельскую гаспадарку, як яны зьнішчалі дробных сялян, зьнішчалі іх літаральна, фізычна, выганялі іх з іх уласнай зямлі, забіралі гэту зямлю сабе для аўцаводзтва, агароджвалі абшчынныя землі для сваіх памешчыцкіх уладаньняў, захватвалі і раскрадвалі ў сваю ўласнасьць сялянскія землі.

Сялянства мытарствавала і цярпела голад і галечу сотні год. Яно і сёньня ў капіталістычных краінах церпіць ад жорсткага крызісу, які не пашкадаваў і асабліва жорстка ўдарыў па сельскай гаспадарцы капіталістычных краін. Там зараз дзесяткі мільёнаў беспрацоўных, паміраючых з голаду. І там-жа дзесяткі мільёнаў фэрмэраў, сялян жабруючых, зруйнаваных крызісам.

У Германіі землеўласьнікаў маюць сваёй уласнасьці 772 тыс. га, у той час, як 5 млн. сялян мае 1.588 тыс. га, інакш гаворачы, адзін буйны памешчык мае столькі-ж зямлі, колькі ёсьць у 350 тыс. сялян. І зараз, калі сяляне Германіі зруйнаваны крызісам, дапамога з боку буржуазнай дзяржавы аказваецца ня гэтым сялянам, а вось гэтым буйнейшым памешчыкам землеўласьнікам. Іменна для іх і адпушчана некалькі мільярдаў марак.

Крызіс сельскай гаспадаркі ахапіў ня толькі краіны Эўропы, ня толькі такія краіны, як Польшча, Чэха-Славакія, Аўстрыя, Румынія, але і хваленую некалі, як багатую краіну, Амэрыку, а таксама і Японію.

Даволі сказаць, што ў Амэрыцы пасеўная плошча пшаніцы скарацілася за два апошніх гады на 10 проц., а валавы збор пшаніцы на 20 проц. У Аўстраліі за адзін апошні год пасеўная плошча скарацілася на 15 пр., у Румыніі на 17 проц.

У капіталістычных краінах няма куды збываць прадукты. Яны скарачаюць пасевы, выпрацоўваюць свой «плян» недасеву. У рэзультаце гаспадараньня капіталістаў дзесяткі мільёнаў людзей літаральна асуджаны на выміраньне.

Нядзіва, што ў Амэрыцы служаць цяпер набажэнствы ў цэрквах аб тым, каб бог паслаў засуху. Вы ведаеце, што папы некалі ў Расіі наладжвалі малебны аб дажджы, а там наладжваюць зараз малебны аб засухе. Чаму? А таму, каб ня было лішніх прадуктаў, інакш зьменшацца прыбыткі капіталістаў. Не таму, што гэтых прадуктаў шмат для працоўных. Не, працоўныя галадаюць. Але прадуктаў шмат і канкурэнцыя зьмяншае прыбыткі капіталістаў. Папы, якія служаць памешчыкам і капіталістам, наладжваюць малебны, каб была засуха. Бадай, можна было-б ім адправіць для гэтых малебнаў значную частку нашых беспрацоўных папоў. (Сьмех, апладысмэнты). Яны хутка дастасуюцца да амэрыканскіх капіталістаў і малебны пераробяць замест просьбы бога аб дажджы, пачнуць прасіць бога аб засухе (Сьмех).

Я ня буду тут падрабязна асьвятляць усю карціну становішча заграніцай, якая ёсьць зараз. Нядаўна ў «Правде» быў апублікован рад заметак і лістоў сялян з Польшчы, Амэрыкі і г. д. У гэтых заметках яны апісваюць, якое ў іх цяжкае становішча і галоўнае—якая ў іх беспрасьветная будучыня. Пры капіталізьме ў іх няма прасьвету. І ў нас бываюць труднасьці. Але нашы труднасьці зусім іншага характару. Яны зьвязаны з ростам, з вялізарным будаўніцтвам новага. Кожны селянін ведае, калі ён будуе дом, што будуе ён яго не ад таго, што ён зруйнаваны, а ад таго, што ў яго дастатак зьявіўся. Пакуль дом ён пабудуе, ён, зразумела, церпіць некаторыя труднасьці. Часамі вымушан і кароўку прадаць, каб купіць будаўнічыя матар'ялы, купіць жалеза для даху. Але за тое ён ведае, што дом-то ў яго будзе сапраўдны, сьветлы, дзе жыць ён будзе зусім інакш, па-новаму. А мы-ж з вамі будуем ня проста дом сялянскі, а вялікі будынак сацыялізму. Вось чаму ў нашага селяніна бадзёрая рэчаіснасьць і сьветлая будучыня. Ён, наш селянін, ведае, што гэта будучыня залежыць ад нас саміх, ад нашай волі і энэргіі, ад нашага ўменьня. А там, дзе капіталісты і памешчыкі, там беспрасьветная будучыня, калі капіталізм ня будзе скінуты. Перад сялянамі капіталістычных краін пытаньне стаіць так: або сьмерць, або пайсьці па нашаму рускаму шляху—скінуць памешчыкаў і капіталістаў і атрымаць тады новае сьветлае жыцьцё. (Апладысмэнты).

Рэвалюцыйны рух рабочых і сялян у капіталістычных краінах расьце і пашыраецца. Зразумела, капіталісты яшчэ адурманьваюць многіх. Яны зараз арганізуюць фашысцкія партыі, якія прыкрываюцца хлусьлівымі, абманнымі абяцаньнямі. Яны нават называюць сябе накшталт як нацыянал-сацыялісты, а на самай справе гэта сапраўдныя азьвярэлыя буржуі, якія ашукваюць сялянскія і працоўныя масы.

Але там расьце і мацнее другая сіла, сіла нашай бальшавіцкай партыі, якая цьвёрда, па-рэвалюцыйнаму ўпарта стаіць на сваім пасту, растлумачвае масам рабочых і сялян, арганізуе іх на барацьбу супроць капіталізму. Сёньня ў іх яшчэ сіл не хапае для таго, каб скінуць капіталістаў і памешчыкаў. Але мы ведаем, што час рэвалюцыйнай перамогі ва ўсім сьвеце набліжаецца. Яны даб'юцца так-жа [illegible]

[illegible] і ўраджай атрымаць. Ён здолеў і абавязацельства перад дзяржавай выканаць і гародніну прадаць на рынку, разьвіваючы калгасны гандаль. Атрымаўшы грошы, ён расплаціўся па даўгавых абавязацельствах. Нам ён па- [illegible]

Падрыхтоўка сацыялістычнага шляху ўзбуйненьня сельскай гаспадаркі

[illegible] ны шлях ня выскачыў нечакана. Сёй той думае: «Вось сядзелі, сядзелі бальшавікі і потым раптам у 1928-29 г. разгарнулі суцэльную калектывізацыю і накшталт як-бы сьнег на галаву зваліўся». Не, таварышы, гэты шлях быў прадугледжаны, проста, можна сказаць прароцкі прадказаны Карлам Марксам і Энгельсам яшчэ шмат гадоў таму назад. А за імі ў барацьбе супроць здраднікаў, называўшых сябе «сацыялістамі», вялікія правадыры рабочае клясы і сялянства нашай эпохі Ленін і Сталін і ўся наша партыя на працягу шмат-шмат гадоў ня толькі заклікалі да калектывізацыі, але і распрацоўвалі тэорыю і практыку ажыцьцяўленьня калектывізацыі. Партыя Леніна, ведала, куды і як весьці сялянства. Яна ведала, што перамога прыдзе не адразу. Ёсьць шмат людзей, якія называюць сябе «сацыялістамі», людзей, якія балбочуць аб сацыялізьме. А калі справа даходзіць да сацыялізму, то яны яго здраджваюць, хочуць, напрыклад, выйсьці са становішча, ствараючы каапэратывы ў буржуазных краінах, але каапэрацыя ў буржуазных краінах гэта—толькі дадатак да капіталізму. Гэта не сацыялістычны шлях разьвіцьця—гэта адзін абман. Прыпомніце эсэраў. Яны называлі сябе голасна: сацыялістамі-рэвалюцыянэрамі. Здавалася-б чаго яшчэ трэба: і «сацыялісты» і «рэвалюцыянэры» і многія сяляне ў 1917 годзе паддаліся на гэтую вудачку. А што вышла? Дзесяткі год гэтыя балбатуны і здраднікі высоўвалі на словах лёзунг «зямля і воля», а што выйшла на справе? Калі ў 1917 годзе цара скінулі, то сяляне зразумелі гэта так: «Ну, цара скінулі, а цар-то гэты быў першы памешчык сярод памешчыкаў, значыцца за царом трэба і ўсіх памешчыкаў далоў. Так зразумелі сяляне і правільна зразумелі. А што зрабілі эсэры? Калі на чале ўраду стаў Керанскі, таксама эсэр, калі міністрам земляробства стаў Чарноў і інш.—яны разам з князем Львовым, разам з памешчыкамі пасылалі карныя атрады супроць паўстаўшых сялян, якія захватвалі памешчыцкія сядзібы, памешчыцкую зямлю. Ёсьць рад загадаў, якія зараз гучаць сьмешна, загады, скажам, таго-ж Керанскага, які пісаў, што, моў, нельга чужую ўласнасьць чапаць, бо яна прыватная ўласнасьць і той, хто яе чапае, той выступае супроць бацькаўшчыны. Эсэры аказаліся нікчэмнай цацкай у руках памешчыкаў і капіталістаў. Дзесяткі гадоў яны балбаталі аб «зямлі і волі», а калі дайшло да справы, яны здрадзілі сялян, здрадзілі рабочых і разам з меншавікамі і памешчыкамі пайшлі супроць рабочых і сялян, пачалі іх кідаць у турму і расстрэльваць. За што? За тое, што, сяляне, якія стагодзьдзямі чакалі заветнай гадзіны атрыманьня зямлі, хацелі ажыцьцявіць сваю [illegible] шчыкаў і князёў, узьнімаючы на бой забітых халопаў. Гэтыя паўстаньні былі паўстаньнямі сялян, паўстаньнямі прыгоньнікаў супроць уціску, гвалту, зьдзекаў, пакут, пекла, супроць усяго, што было для мільёнаў працоўных сялян створана вампірамі, памешчыкамі, тыранамі, якія мучылі душу і цела селяніна.

Чаму-ж, пытаемся, гэтыя сялянскія паўстаньні цярпелі паражэньне за паражэньнем? Чаму Сьцяпан Разін, які забраў рад гарадоў, чаму Пугачоў, які падначаліў Паваложжа і Урал, палажылі свае галавы пад тапор? Чаму?

На гэта пытаньне адказаў Ленін. Таму,—сказаў ён,—што ў горадзе ў сялян ня было надзейнага саюзьніка, таму, што ў горадзе ў селяніна, раздробненага па вёсках на сваіх дробных кавалачках, ня было кіраўніка.

Горад быў глыбока варожы да сялянства. Але вось зьявіўся пралетарыят, на сцэну выйшла новая кляса. Для перамогі сялян трэба было, каб яны пайшлі ў саюзе з гарадзкімі, рабочымі, з пралетарыятам, трэба было, каб яны пайшлі ў атаку супроць сваіх клясавых ворагаў пад кіраўніцтвам пралетарыяту і яго партыі. Чаму патрэбна гэта кіраўніцтва? Ды таму, што рабочыя аб'яднаны, яны працуюць не па асобных кавалачках, яны жывуць не ў маленькіх вёсачках, раскіданых адна ад аднэй на дзесяткі бездарожных вёрст. Рабочы аб'яднаны на фабрыцы і заводзе. Ён рэвалюцыйны да канца. Ён больш культурны, бо сам заршатат, сама машына патрабуе культурных адносін і прамысловасьць выкоўвае з яго больш перадавога, больш пасьлядоўнага рэвалюцыянэра.

Пралетары ў горадзе яднаецца ў палітычныя арганізацыі. Ён мае міжнародныя сувязі з пралетарамі іншых краін. Пралетарыят гэта—адзіная кляса, якая можа вывесьці сялянства з яго адвечнай цемры і арганізаваць яго ў штурмавыя батальёны для барацьбы з кулацкай кабалой і памешчыцкім уціскам.

Вось як Ленін разумеў справу. На працягу дзесяткаў год Ленін, яго партыя, правадыр нашай партыі, лепшы паплечнік Леніна тав. Сталін, падрыхтоўвалі вялікую перамогу, працуючы ў падпольлі, ідучы на катаргу, у Сібір, у турму, на шыбеніцу. Бальшавікі рабілі сваю справу і падрыхтоўвалі вялікую пралетарскую рэвалюцыю. Рэвалюцыя надыйшла. Адна адзіная партыя, партыя бальшавікоў, партыя Леніна, сказала: калі ты, селянін, хочаш забраць зямлю ў памешчыкаў— ідзі разам з рабочымі. Пойдзем разам і супроць памешчыкаў і супроць капіталістаў. Ня проста пойдзем, не праз балбатню ва ўстаноўчых сходах, а зьвергнем іх, зьнішчым, заваюем уладу і ўзьнімем чырвоны сьцяг вызваленай працы ў вялікай савецкай краіне. (Працяжныя апладысмэнты).

Гралетарыят -- кіраўнік сялянства

Заваяваўшы ўладу, першай справай трэба было забраць зямлю ў памешчыкаў. Па аднэй толькі РСФСР (без нацрэспублік) бядняцка-серадняцкае сялянства атрымала 52 млн. гектараў памешчыцкай, царкоўнай і ўдзельнай зямлі і каля 50 млн. гектараў кулацкай зямлі. Усяго яно атрымала звыш 100 млн. гектараў зямлі і больш чым падвоіла колькасьць зямлі, што была ў яго да рэвалюцыі. На Украіне ў бядняцкоў і серадняцкоў да рэвалюцыі было 20 млн. дзесяцін, а пасьля рэвалюцыі стала 35 млн. дзесяцін.

У гэтай барацьбе разам з пралетарыятам ішлі ўсе асноўныя масы сялянства. Калі мы гаворым аб саюзе рабочых і сялян, дык гэта не пустая

(Працяг на 2 стар.).

Умацаваньне калгасаў і задачы веснавой сяўбы

Працяг дакладу тав. Л. М. КАГАНОВІЧА на першым усесаюзным зьезьдзе калгасьнікаў-ударнікаў 16 лютага 1933 г.

фраза. Ня ўсякі селянін можа ў любы час быць ў гэтым саюзе. Партыя рабочых заўсёды ўлічвала якія сяляне, калі, на якім этапе рэвалюцыі, пад якімі лёзунгамі могуць ісьці ў саюзе з пралетарыятам, пад яго кіраўніцтвам.

На наступным этапе рэвалюцыі частка сялянства ня толькі захісталася, але і пайшла супроць, гэта было калі чэхаславацкае паўстаньне адбылося ў Самары, гэта было тады, калі вёска падзялілася на два лагеры. Успомніце, камітэты беднаты.

У вёсцы выступіў кулак супроць нас, а бедната і значная частка сераднякоў пашлі за імі. Многія думалі, што выступленьне кулацкай часткі сялянства гэта наша слабасьць. Не, гэта было нашай сілай. Гэты факт паказаў, што ў нашай вёсцы ёсьць сілы ня толькі для таго, каб памешчыкаў прагнаць, але ёсьць сілы і для таго, каб ліквідаваць і капіталістаў. Выгнаць памешчыкаў, бяз выгнаньня капіталістаў нельга.

Гэта трэба зразумець. Гэты факт паказаў далей, што сялянства, наперакор сьцьверджаньням трацкістаў, ідзе з намі па сацыялістычным шляху. Гэта і забясьпечыла нам перамогу ў грамадзянскай вайне.

Серадняк займаў заўсёды асаблівае становішча ў саюзе пралетарыяту і сялянства. Серадняк хістаўся, бядняк разам з батрацтвам пад кіраўніцтвам рабочых, самааддана і стойка ішоў наперад. Ён быў нашай апорай на вёсцы. Партыя наша ведала асаблівасьці серадняка. Яна ведала, што серадняк хістаецца таму, што ён мае дзьве душы: з аднаго боку душа мазолістая, працоўная, душа чалавека прыгнечанага, а з другога боку—душа дробнага прыватнага ўласьніка, гандляра.

Партыя ведала, што пры правільным кіраўніцтве серадняк здолее сваю другую душу—душу прыватнага ўласьніка зьнішчыць, ліквідаваць, перадаць яе папом (Сьмех), а сабе пакінуць душу працаўніка, які разам з рабочымі будуе новае жыцьцё, новае сацыялістычнае грамадзтва (Аплёдысмэнты).

Так арганізавалі мы перамогу ў грамадзянскай вайне. Перамога гэта была вельмі цяжкая, але мы яе дасягнулі.

Аднак, разьбіць памешчыкаў і капіталістаў—гэта, таварышы, толькі яшчэ частка справы. Сацыялізм павінен зьнішчыць усякае прыгнечаньне. Сацыялізм павінен стварыць новае грамадзкае жыцьцё. Ён ня можа быць пабудаваны, калі засталіся карэньні, карэньчыкі, глеба для росту капіталізму. А дробная сялянская гаспадарка заўсёды зьяўлялася і зьяўляецца карэньчыкам для росту капіталізму. Іншы селянін, не згадзіўшыся з гэтым, скажа: «Дазвольце, які-ж я капіталіст, я-ж працаўнік, я серадняк».

Але, таварышы, справа не ў серадняку, справа не ў тым, што працаўнік, сутнасьць справы заключаецца ў тым, што, пакідаючы індывідуальную гаспадарку, мы дапускалі немінуча, хочаш ці ня хочаш, разьвіцьцё свабоднага гандлю. А разьвіцьцё свабоднага гандлю азначала разьвіцьцё гандляра, зьяўленьне спэкулянта, узьнікненьне і рост кулака.

Аднак, пасьля грамадзянскай вайны перайсьці да [illegible], калектывізацыі, будаўніцтва калгасаў у масавым маштабе нельга было, бо гаспадарка была разбурана. Мы ў 1921 г. увялі НЭП (новая эканамічная палітыка). Што такое НЭП?

«...НЭП ёсьць асобная палітыка пралетарскай дзяржавы, разьлічаная на дапушчэньне капіталізму пры [illegible] камандных вышынь у руках пралетарскай дзяржавы, разьлічаная на барацьбу элемэнтаў капіталістычных і сацыялістычных, разьлічаная на ўзрастаньне ролі сацыялістычных элемэнтаў у страту элемэнтам капіталістычным, разьлічаная на перамогу сацыялістычных элемэнтаў над капіталістычнымі элемэнтамі, разьлічаная на зьнішчэньне клясаў, на пабудову фундаманту сацыялістычнай эканомікі. Хто не разумее гэтай пераходнай двойснай ролі НЭП'У, той адыходзіць ад ленінізму». (Сталін XIV партзьезд 1925 г. стэнагр. справаздача стар. 193).

І ў вёсцы, і ў горадзе сёй той няправільна зразумеў НЭП. У іх ліку былі і беспартыйныя, і некаторыя партыйцы.

Яны думалі, ну што-ж узялі ўладу бальшавікі, разьбілі генэралаў, а цяпер свабодны гандаль, індывідуальная гаспадарка, гандляр, спэкулянт і справа пойдзе так, што паступова, паступова у нас адновіцца нешта накшталт старога ладу, зноў народзіцца капіталізм, свабода для прыгнятальнікаў і рабства для працоўных.

Рэвалюцыі былі розныя. У Францыі таксама даўно ўжо скінулі цара, забралі зямлю, а потым дазволілі свабоду гаспадараньня і разьвіцьця кулака, зноў памешчыкі зьявіліся, новыя капіталісты прышлі і сялянства зноў было прыдушана. Гэта была буржуазная рэвалюцыя. Мы рабілі пралетарскую рэвалюцыю і таму пасьля грамадзянскай вайны ўпарта і настойліва аднаўляючы гаспадарку на аснове НЭП'у мы ўвесь час вялі і вядзем палітыку на поўнае зьнішчэньне клясаў. Гэтага не разумелі трацкісты і правыя ўхілісты, якія былі і застануцца ахвосьцем эсэраўшчыны і меншавізму. Яны варожы ленінізму, бальшавізму.

Чаму, напрыклад, Троцкі зваліўся ў лягер меншавікоў, у лягер перадавых байцоў контр-рэвалюцыйнай буржуазіі? Ён ня верыў у сілу пралетарыяту і ненавідзеў сялянства. Ён ня верыў у сілы нашай рэвалюцыі. А таму ён быў супроць ленінскай тэорыі пабудовы сацыялізму ў нашай краіне. Трацкісты думалі, што без саюзу з сялянствам можна будаваць у горадзе фабрыкі і заводы, а вёску трымаць па старынцы ў беспрасьветнай цемры. А правыя разважалі: ня трэба нам новых фабрык і заводаў, няхай ідзе разьвіцьцё кулацтва, поўная свабода гандлю. Правыя думалі поўзком, у саюзе нават з кулаком, па-ціху ды па-маленьку самацёкам, без барацьбы ўехаць у царства сацыялізму. Гэты шлях правых ухілістаў вядзе да разьвіцьця капіталізму, новага закабаленьня бедняка і серадняка.

Партыя—яе ЦК і ў першую галаву тав. Сталін—ня так разумелі справу будаўніцтва сацыялізму. Яны паніімалі, што трэба стварыць моцную сацыялістычную базу, пабудаваць фундамант сацыялістычнага будынку. Бяз гэтага немагчыма палепшыць становішча рабочых і сялян, без гэтага немагчыма было вывесьці краіну на шырокі сацыялістычны шлях.

Адкінуўшы ўсялякія хістаньні, уступіўшы на шлях разгорнутага наступу сацыялізму па ўсім фронце, мы высунулі вялікі плян індустрыялізацыі нашай тэхнічна адсталай краіны. Шырокім фронтам павялі калектывізацыю, падрыхтавалі пераход да суцэльнай калектывізацыі і на аснове яе павялі палітыку ліквідацыі кулацтва як клясы. Упарта і цярпліва, крок за крокам мы падрыхтоўвалі глебу для ажыцьцяўленьня калектывізацыі.

Як мы праводзім калектывізацыю

Чаму нельга палепшыць становішча сялян без калектывізацыі? Кастрычніцкая рэвалюцыя дала сялянам зямлю.

Пасьля Кастрычніцкага перавароту шмат безьзямельных атрымалі зямлю, з другога боку, сяляне, атрымаўшы зямлю, пачалі дзяліцца.

Лік дробных сялянскіх гаспадарак пасьля рэвалюцыі яшчэ больш павялічыўся. Замест 20 млн. сялянскіх гаспадарак у нас да 1927 году стала 25,5 дробных сялянскіх гаспадарак. Ці-ж можна было ў гэтай дробнай і найдрабнейшай сялянскай гаспадарцы ўжываць машыны? Ці-ж можна было палепшыць і палегчыць працу? А зразумейце-ж, таварышы, што сяляне пасьля рэвалюцыі абудзіліся, у іх узьнялася сьвядомасьць, зьявіўся гонар.

Селянін ўжо ня хоча працаваць па старынцы. Трэба было знайсьці выхад са становішча. Ня вечна-ж жыць так, як жылі сотні год таму назад. Ня вечна-ж жыць і працаваць касой, серпам, сахой. Трэба было даць мільёнам працоўнага сялянства якісьці выхад у сьветлую будучыню. Калі ня сёньня, дык праз два гады, не праз два гады, дык праз пяць год. Пакідаць сялянства ў беспрасьветнай цемры, у жудасных умовах цяжкай, зморваючай працы нельга. Вясковую дзікасьць, бяскультур'е трэба было ў корані падарваць з тым, каб потым зусім зьнішчыць. Партыя, разьлічыўшы свае сілы, пасьля аднаўленьня гаспадаркі, партыя рабочае клясы разам з перадавымі калгасьнікамі паставіла пытаньне так: або кулак, спэкулянт і гандляр, або калгасьнік, ударнік сацыялістычных палёў, змагар за сацыялізм. Калі кулак, тады заваяваньням рэвалюцыі немінуча прыйдзе канец, бо кулак выступіць разам са шкоднікамі і будзе змагацца за зварот капіталізму. І не выпадкова ланцужок цягнуўся так: францускія імпэрыялісты на чале з Пуанкарэ, шкоднікі ў нашых гарадох—Рамзін, кандрацьцеўцы—кулак ў вёсцы. Так чаплялася зьвяно за зьвяно ў гэтым ланцужку.

Плян быў ня толькі ў нас. Яны, нашы ворагі мелі свой плян. Калі я быў у адным калгасе і гутарыў з калгасьнікамі, я хацеў даведацца, ці разумеюць яны як сьлед палітыку партыі. Я запытаў: «Скажэце, як вы думаеце? Вось у нас труднасьці. Верна—можа быць можна было не так шпарка ісьці ўперад, можа быць можна было ісьці больш павольна?» Адна калгасьніца, малапісьменная, адказала мне па ўкраінску «Ні, тав. Кагановіч ня можам мы так ждати нам николи, бо и гадюки кулаки, та им верналисты тэ ж не ждуть».

Калгасьніца, вядома мела рацыю, яны—нашы ворагі—не стаяць на адным месцы, яны рыхтуюць напад на нас, яны рыхтаваліся да зьвяржэньня нас, да зьнішчэньня ўлады рабочых і сялян, да звароту памешчыкаў і капіталістаў. А мы, разьлічыўшы свае сілы, гэтаму пляну кулакоў, інтэрвэнтаў, шкоднікаў проціпаставілі свой плян, плян зьнішчэньня ў нас кулакоў, шкоднікаў і іншага капіталістычнага ахвосьця. Мы рушыліся ў атаку супроць рэшткаў капіталізму, супроць спэкулянтаў, супроць кулакоў.

Усе вы памятаеце, як гэта пачалося. Вонкавы бок справы выражаўся ў тым, што мы пачалі праводзіць ў 1928 годзе збожжазагатоўкі, бязьлітасна разьбіваючы супраціўленьне кулацтва. А яно тады ў вёсцы мела сілу. Бедната, батракі і пераважная частка сераднякоў у гэтай барацьбе на нашым баку.

Партыя пачала з таго, што арганізавала гэтыя сілы для таго, каб адкінуць кулака на лініі збожжазагатовак, потым, разгарнуўшы работу сярод мас працоўнага сялянства, адкінуць ворага і па лініі калектывізацыі, рушыць машыны ў вёску, але даць іх не кулаку, а калгасьніку. І мы, пачынаючы з 1928 г. сталі павольна, але пэўна прасоўвацца наперад. І тут, таварышы, былі свае цяжкасьці. Вось некаторыя лічбы ходу калектывізацыі. У 1928 г. у нас было на 1 ліпеня 33 тысячы калгасаў, а ў іх 416 тысяч двароў, г. зн. амаль 2 проц.

У 1929 годзе, праз год, у нас было ўжо 57 тыс. калгасаў, амаль 3,9 проц. У тым жа 1929 годзе ў кастрычніку месяцы ў нас было 4,1 проц., а 20 студзеня 1930 г. у нас ужо было 21 проц., 10 сакавіка 1930 г. мы атрымалі 106 тысяч калгасаў, амаль 15 мільёнаў калгасных двароў, 58 проц. калектывізацыі. Вядома, такая вялікая справа не прайшла без буйных памылак, перагібаў і захапленьняў.

На мясцох некаторыя нашы таварышы захапіліся стыхійным рухам, забеглі ўперад, дапусьцілі перагібы, кінуліся, страціўшы галаву, уперад, і атрымалася галавакружэньне ад посьпехаў. Так іменна гэта назваў т. Сталін ў сваім артыкуле, у якім ён рэзка асадзіў зарваўшыхся адміністратараў. Калгасны рух бурна разьвіваўся. Марудны ўздым, потым скачок, перабой. Гэта адбівала ў сабе нашы недахопы, наша няўменьне добра арганізаваць справу. У сакавіку мелі 58 проц. калектывізацыі, а ў красавіку мы мелі ўжо толькі 37 проц., потым у маі — 28 проц., у ліпені — 24 а ў верасьні нават 21 проц.

З 58 проц. да 21 проц. Некаторыя людзі, якія наогул ня любілі і не хацелі калгасаў і былі супроць калектывізацыі злосна радаваліся. Яны шукалі ў гэтым пацьверджаньня правільнасьці сваіх выступленьняў супроць калектывізацыі. Яны гаварылі: «Ага, ня выходзіць, мы маем рацыю: калгасны рух ня масавы, а штучны».

Партыя на гэта ім адказвала з ленінскай цьвёрдасьцю і ўпарта вяла сваю палітыку калектывізацыі. Тым людзям, якія гаварылі: «Ўраджай кепскі, калгасы распадаюцца, атрымліваецца адліў, разгортваньне калгаснага руху няправільна», гэтым людзям партыя адказвала: дарэмна, галубчыкі, радуецеся, вы не разумееце таго, што калгасны рух насьпеў гістарычна, што хочаш ці ня хочаш, а выхад толькі ў калгасе, сьветлую будучыню селяніна можна знайсьці толькі ў калгасе, толькі ў калгасе ён можа знайсьці поўнае ажыцьцяўленьне ўсіх пладоў і ўсіх рэзультатаў сваёй вялікай шматвяковай барацьбы ад сярэдніх вякоў да кастрычніцкіх дзён. (АПЛЁДЫСМЭНТЫ).

І тут, на зьезьдзе калгасьнікаў—ударнікаў, падводзячы вынікі калгаснага руху, я павінен асабліва падкрэсьліць: каму належыць найвялікшая заслуга таго, што ў гэты момант многія з камуністаў ня кінуліся з адной крайнасьці ў другую?

Каму належыць найвялікшая заслуга таго, што, з аднаго баку, быў паказаны шлях папярэджаньня, шлях барацьбы з адміністрацыйнымі перагібамі, а з другога — паказана неабходнасьць самай уважлівай падрыхтоўкі для правядзеньня калектывізацыі? Каму? Хто арганізаваў глыбокае ворыва для пасьпяховага разгортваньня масавай калектывізацыі?

Найвялікшая заслуга ў тым, што наш калгасны рух пашоў па правільным, здаровым рэчышчы, што ён быў накіраван па верным шляху належыць першаму ўдарніку — калгасьніку тав. Сталіну (БУРНЫЯ АПЛЁДЫСМЭНТЫ).

Пасьля верасьня 1930 г. пачаўся пералом. У сьнежні таго-ж 1930 года мы мелі ўжо 24 проц., потым у студзені 1931 г. — 26 проц., потым у сакавіку — 35 проц., на 1-е кастрычніка 1931 года — 61 проц., 1-га кастрычніка 1932 года — 60,8 проц. і на 1-е студзеня 1933 года — 62,4 проц. Калектывізацыя ў асноўным у рашаючых раёнах закончана і цяпер мы моцна і цьвёрда стаім на нашай савецкай калгаснай зямлі (АПЛЁДЫСМЭНТЫ).

Індустрыялізацыя і дапамога дзяржавы забясьпечылі перамогу калгасаў

Чым-жа тлумачыцца, таварышы, што нам удалося ў кароткі тэрмін паставіць калгасны рух на моцныя ногі? Гэта тлумачыцца тым, што ў «гісторыі чалавецтва ўпяршыню зьявілася на сьвеце ўлада, улада саветаў, якая даказала на справе сваю гатоўнасьць і сваю здольнасьць аказваць працоўным масам сялянства і сыстэматычную і працяжную вытворчую дапамогу» (СТАЛІН — «ПЫТАНЬНІ ЛЕНІНІЗМУ», 3 выданьне, стар. 539).

Гэтая дапамога аказвалася і аказваецца крэдытам, снабжэньнем беднякоў і сераднякоў — калгасьнікаў вёскі машынамі, трактарамі. За 4 гады пяцігодкі пралетарская дзяржава дала сельскай гаспадарцы больш 120 тыс. новых трактароў. А памятаеце, Ленін гаварыў, што калі-б мы мелі 100 тыс. трактароў, дык мы тады-б разгарнулі справу так, што кожны селянін - працаўнік сказаў-бы: «я за камуну, я за савецкую ўладу», а гэта значыць, што ён за калгасы, што ён за кіраўніцтва пралетарыяту і яго камуністычнай партыі. А цяпер, выканаўшы пяцігодку за чатыры гады, мы далі за гэты час, за чатыры гады (нават рабочы конь за гэты час ня выгадуецца як сьлед), мы далі больш 120 тыс. трактароў сельскай гаспадарцы і на 1.600 млн. рублёў розных сельска - гаспадарчых машын.

У параўнаньні з 1928 годам машыновая ўзброенасьць сельскай гаспадаркі падвоілася.

Камуністычная партыя і савецкая ўлада выходзілі з таго, што без машын, без эканамічнай дапамогі з боку гораду нельга перабудаваць нашу вёску. Вось чаму, таварышы, мы разьвівалі нашу сацыялістычную прамысловасьць. Многім не зразумела было спачатку, чаму-ж будуем Днепрабуд, Красна-пуцілаўскі, Сталінградзкі, Харкаўскі, Чалябінскі, трактарныя заводы, чаму мы будуем мэталюргічныя заводы — Магнітагорск, Кузьнецкбуд. Але, таварышы, зараз кожны селянін разумее, што без жалеза, сталі і машын мы зьвярнуліся-б зноў да старой, дзедаўскай тэхнікі, мы зноў сталі-б у залежнае становішча ад імпэрыялістаў Англіі, Францыі, Амэрыкі, Германіі.

Без жалеза і сталі краіна—не краіна, а цацка ў руках імпэрыялістычных драпежнікаў. Вазьмеце, напрыклад, Кітай. Там ёсьць тэкстыльныя фабрыкі, ёсьць і розныя іншыя фабрыкі, ёсьць рабочыя, але ў Кітаі не вырабляюць мэталю, сталі, машын і, значыцца, ня могуць вырабляць гармат, аэрапланаў, танкаў, каб абараніць сваю незалежнасьць. Там няма сваёй індустрыі. Усё, што патрэбна з машын, усё гэта ўвозіцца з-за граніцы. Чаго варта такая краіна, відаць з таго, як імпэрыялісты зьдзекуюцца зараз з Кітаю.

Пра адбудаваньне сельскай гаспадаркі нельга было і думаць без машын, бяз індустрыі і ў першую чаргу бяз цяжкай індустрыі, бяз вырабу мэталю і машын. Ясна, вядома, што кулак, нэпман, спэкулянт, зацікаўленыя ў аднаўленьні капіталізму, ня хочуць і слухаць аб разьвіцьці індустрыі, бо гэта нясе ім верную і хуткую пагібель. Яны хацелі-б, каб багацьці нашай краіны, што ляжаць у нетрах яе, наша золата, медзь, срэбра, сьвінец, вугаль, якія пашыраны па ўсёй неабсяжнай нашай краіне ў вельмі вялікай колькасьці, каб усё гэта было аддана ў канцэсію замежнаму капіталу. Пры дапамозе замежных капіталістаў нашы клясавыя ворагі ўнутры краіны спадзяваліся аднавіць уладу памешчыкаў і капіталістаў. Але ня тут - то было. У капіталістаў у саміх шмат супярэчнасьцяў, у іх у саміх усё трашчыць па ўсіх швох. І галоўнае — нашы рабочыя і сяляне заваявалі ўладу не для таго, каб аддаць потым нашу краіну на разграбленьне замежных капіталістаў, [illegible] унутраных капіталістаў, хаця-б нават пры шыльдзе—савецкая, [illegible] улада. Часова-то шыльда застанецца для фірмы, а потым і шыльду зьнішчаць і бальшавікоў загубяць, і рабочых задушаць, і сялян жорстка ўціснуць і шалёна эксплёатаваць будуць.

Што мы маем у рэзультаце выкананьня пяцігодкі за чатыры гады? Колькі мы ўклалі ў прамысловасьць і ў сельскую гаспадарку? Некаторыя пытаюцца: цяжка, моў, вам прыходзіцца. Так, труднасьці ёсьць, не адмаўляем. Клясавыя ворагі шкодзяць. Ёсьць труднасьці росту, труднасьці клясавай барацьбы. Падумайце толькі, нам-жа прыходзіцца будаваць самім, не атрымліваючы ні адкуль капіталаў і дапамогі. А ў народную гаспадарку трэба было ўкласьці вялізарныя сродкі. Колькі мы ўклалі,—гэта павінен ведаць кожны калгасьнік, кожны селянін. За гады пяцігодкі мы ўклалі ў прамысловасьць 23 мільярды 300 мільёнаў рублёў. Больш чым 23 мільярды, і ў тым ліку на цяжкую прамысловасьць 20,1 млрд., з іх 3,5 млрд. рублёў укладзена ў машынабудаўніцтва, прычым толькі ў прамысловасьць, вырабляючую машыны для сельскай гаспадаркі ўкладзена 920 млн. Колькі ўкладзена за гэтыя 4 гады ў сацыялістычны сэктар сельскай гаспадаркі? 15 млрд. 700 млн. рублёў, з іх 12 млрд. 700 млн. за кошт дзяржавы, у тым ліку 9 млрд 400 млн. капітальных укладаньняў. Гэта сума, якую капіталістычныя краіны ня ведалі. Параўнайце, капіталіст бярэ ў рабочых, ён грабіць сялян і кладзе гэта сабе ў кішэню, ператварае ў сваю прыватную ўласнасьць, шкуе, марнатравіць, у нашай дзяржаве кожная рабочая і сялянская капейка, якая ідзе дзяржаве, ідзе ў справу, ідзе ў гаспадарку, ідзе на тое, каб палепшыць рабоча - сялянскае жыцьцё. У ліку гэтых укладаньняў дзяржава ня мала затраціла на пакупку новых складаных машын заграніцай. Гэтыя машыны трэба было купіць ў што-б там ні стала. І больш за ўсё гэта былі машыны для таго, каб нам самім пры іх дапамозе вырабляць новыя машыны. У гэту справу не шкада ўкласьці грошы і нават золата. Пайдзеце па маскоўскіх заводах і паглядзеце, якія гэта складаныя, разумныя машыны. Гэтыя разумныя машыны самі ўсё робяць. Трэба было гэтыя машыны купіць. Бяз іх мы ня можам далей разьвівацца. Бяз іх нельга выпускаць машын для сельскай гаспадаркі. Купіць іх можна толькі на золата. Акрамя золата, якое мы здабываем ў капальнях, трэба дадаткова вывозіць і прадаваць нафту, бэнзін, пушніну, лес і вядомую колькасьць сельска - гаспадарчых прадуктаў. Сёй-той думае, што гэта ня трэба. А клясавыя ворагі, карыстаюцца гэтым, стараюцца праводзіць сваю агітацыю супроць індустрыялізацыі. Знаходзяцца падкулачнікі, якія слухаюць і падхопліваюць гэту кулацкую агітацыю і перашкаджаюць справе сацыялістычнага будаўніцтва.

Мы затрацілі на абсталяваньне нашай цяжкай індустрыі паўтары мільярда рублёў валютай. Увоз с. - г. машын і ўгнаеньняў склаў 378 млн. руб. золатам, а шкада, зразумела, наша рабочае сялянскае золата даваць капіталістам. Але, купляючы ў іх гэтыя машыны, ведаем, што гэтымі машынамі мы перабудуем нашу краіну, потым перабудуецца і ўвесь сьвет так, што, як пісаў Ленін, наступіць час, калі з золата будзем уборныя будаваць (СЬМЕХ, АПЛЁДЫСМЭНТЫ).

У першыя гады пяцігодкі, калі нашы заводы яшчэ не выраблялі сваіх трактароў, мы куплялі ў Амэрыцы трактары. На калгасных і саўгасных палёх часта можна бачыць ня толькі трактары СТЗ, «Красного путиловца» і Харкаўскага заводу, але і розныя Ойльпуль, Джондыр, Катэрпілер. Гэта ўсё розныя амэрыканскія маркі і розьвішчы ўласьнікаў заводаў, што вырабляюць трактары. Цяпер яны апрацоўваюць нашы сацыялістычныя палі. Але за гэтыя трактары і за розныя іншыя машыны мы заплацілі 378 млн. руб. золатам, акрамя мільярдаў, укладзеных непасрэдна ў сельскую гаспадарку.

Апрача гэтага. Заграніцай мы закупілі машыны і для іншых галін народнай гаспадаркі.

Вось, таварышы ўдарнікі калгасаў, правадзача аб тым, куды ўрад рабочых і сялян траціў і траціць працоўныя рабоча - сялянскія капейкі. За гады пяцігодкі пабудавана шмат вялікіх заводаў для вырабу сельска-гаспадарчых машын. Вось пабудавалі Саюз-сельмаш у Растове, буйнейшы завод, затрацілі мы на яго 298 млн. руб. Пабудавалі Сталінградзкі трактарны завод, затрацілі на яго 125 млн. руб., з іх 35 млн. руб. золатам; Харкаўскі трактарны завод — 121 млн. руб., з іх 19 млн. руб. золатам, Чалябінскі трактарны — 155 млн. руб., з іх 18 млн. руб. золатам; «Красный путиловец» на трактарны аддзел 415 млн. руб., «Шарикоподшипник» — 7[illegible] млн. руб., у тым ліку золатам 21 млн руб., аўтазавод імя Сталіна толькі золатам затрачана 24 млн. руб.

Такім чынам, вы бачыце, што наша савецкая дзяржава вырасла, умацавалася і яна сур'ёзна па - сапраўднаму вытворча, машынамі і капіталамі дапамагае сельскай гаспадарцы, калгаснаму сялянству перабудаваць сваё жыцьцё па новаму.

Машына мяняе твар вёскі, у барацьбе ствараюцца новыя людзі. Ня ўсе машыны мы вырабляем у вялікай колькасьці, але няма такой машыны, якую мы ня можам рабіць.

Я пералічваю падрабязна, якія і колькі машын мы далі вёсцы. Па гэтым сьпісу мы можам меркаваць, што значыць вытворчая дапамога пралетарыяту сацыялістычнай прамысловасьці нашай вёсцы, нашаму калгасу, сялянству.

Якія машыны даны і якая прадукцыйнасьць новых сельгасмашын

ТРАКТАР. «Красный путиловец», СТЗ. ХСЗ. Трактароў усіх відаў марак но за ўвесь час, уключаючы і тое, што далі да пяцігодкі — 150 тыс.

Хутка ўступіць у строй Чэлябінскі завод магутных вусенічных трактароў.

Трактарных плугоў—Ростсельмашу, Сібсельмашу і заводу Кастрычніцкай рэвалюцыі 2—3—4—5 конусных і 8 лемяшных лушчыльнікаў выпушчана за 1931 г. і 1932 г. звыш 150 тыс. штук.

Трактарныя сявалкі—19 радавыя і дыскавыя 24 радавыя заводаў імя Сталіна ў Растове-на-Дану і «Красная звезда». Прадукцыйнасьць адной сявалкі 18 га. Работа сявалкі за адзін дзень замяняе 1) 6 ручных сейбітаў і эканоміць 50 пудоў збожжа, або 2) 6 конядзён і 6 чалавекадзён. Выпушчана за два гады 60 тыс. штук.

Матыг—«Украінка» (першамайскага заводу ў г. Бердзянску) для міжрадней апрацоўкі цукровых буракоў. Для трактара счапляюць тры разам. Прадукцыйнасьць адной матыгі 8—10 га. Замяняе 50 жаночых працоўных дзён. За два гады выпушчана 14 тыс. штук.

Трактарныя і конныя бульбасажалкі (4-радныя) заводу «Красный плуг». Прадукцыйнасьць трактарнай 8—10 га за дзень. Работа бульбасажалкі за дзень замяняе аднаго рабочага каня, 50 жаночых рабочых дзён. Выпушчана ў 1932 г. трактарных 243 шт. і конных 10 тыс. штук.

Ільноцерабілкі «Камсамолка» (Любярэцкага заводу каля Масквы). Прадукцыйнасьць: 25—30 га за дзень замяняе 50—100 чалавекадзён. Выпушчана за 1931 і 1932 г. каля 15.000 штук.

Трактарныя малатарні (заводаў «Серп і молат» у Харкаве і «Камунар»). Прадукцыйнасьць ад 1500 да 1800 пудоў збожжа ў дзень, г. зн. у 4 разы больш чым 4-х конная малашілка. Замяняе 20 конядзён і 30 чалавекадзён. Выпушчана звыш 20 тыс. штук.

Збожжавыя камбайны (Ростсельмашу, «Камунар» і Саратаўскага заводу). Прадукцыйнасьць 15 га за 10 гадзінны рабочы дзень. Замяняе 4—5 конных жняврак, 2 конныя малатарні, або 18 конядзён і 30 чалавекадзён. Выпушчана за 2 гады 13.500 штук.

Кукурузны камбайн двухрадны «Пікер» (заводу «Красный Аксай»). Прадукцыйнасьць 7—8 га за дзень. Замяняе 70—80 жаночых рабочых дзён. Выпушчана 2.200 шт.

Кукурузная малатарня (заводу Красны плуг») для абмалоту кукурузных початкаў. Прадукцыйнасьць 800—1.000 пудоў у дзень. Выпушчана звыш 1.400 штук.

Бульбакапацель (заводамі Разанскага, Віцебскага «Красный мэталіст» і імя Арцема). Прадукцыйнасьць—2 га за дзень. Замяняе патрэбу ў жаночых рабочых днях на 20-50 пр. Выпушчана каля 37.000 шт. у тым ліку трактарных 500 шт.

Бураковых камбайнаў (завод «Плуг і молат»). Гэта машына мэханізуе ўборку цукровых буракоў, абразае бацьвіньне, выкапвае і ачышчае ад лішніх карэньняў і складвае ў кучу бацьвіньне і карэньні. Прадукцыйнасьць—5 га, заменіць 50—70 жаночых рабочых дзён.

Пнэўматычныя бавоўнаўборачныя машыны. «Турман», «Вакуум» (заводу імя 1-га мая ў Белай Царкве). Прызначаны для 1-га і 2-га збору бавоўны. Прадукцыйнасьць збору 2940 пудоў бавоўны ў дзень. Выпушчана звыш 300 штук.

Машына нясе з сабой ў вёску новае нябывалае. Машына мяняе твар вёскі. Яна зьмяняе абстаноўку вакол чалавека. Яна перабудоўвае яго, мяняе яго настрой, робіць яго больш рухомым, энэргічным, культурным.

Мы яшчэ дрэнна з машынай абыходзімся. У нас мала вед, не хапае культурнасьці. Але як толькі мы навучымся, ад гэтай машыны, сьветлым і бадзёрым стане жыцьцё мільёнаў нашых сялян.

Як бачыце, мы дабіліся і ў далейшым працягваем дабівацца таго, каб калгасы далі новае жыцьцё селяніну, каб яны прынесьлі сапраўды тую карысьць, якую яны могуць і павінны прынесьці.

Дэлегаты ідуць на зьезд.

Што можа і што павінна, у канчатковым ліку, даць калгасы [illegible] зьнішчыш. Гэта можна зрабіць толькі ў рэзультаце зьмяненьня самой сутнасьці вытворчага жыцьця ў вёсцы. Гэта мы зрабілі, павярнуўшы разьвіцьцё вёскі на сацыялістычны шлях.. Па-другое, калгасы даюць магчымасьць шляхам самага шырокага ўжываньня ў сельскай гаспадарцы новых сучасных сельска-гаспадарчых машын значна ўзьняць прадукцыйнасьць працы ў сельскай гаспадарцы.

Па-трэцяе, калгасы могуць самым лепшым чынам умела злучыць грамадзкую выгаду для калгасьніка калектыўнай гаспадаркі з яго сядзібнай гаспадаркай, якая існуе асобна ў кожнага калгасьніка, г. зн. іншымі словамі, з яго асабістым інтарэсам.

Па-чацьвёртае. Калгас можа і павінен аблегчыць працу селяніна і сялянкі, ствараючы для іх шырокую магчымасьць навучаць, чытаць кніжкі, аўладоўваць культурай, навучаць дзяцей. Гэта павядзе да вылучэньня новых со[illegible] між горадам і вёскай ня так, каб горад зрабіць вёскай, а так, каб вёску зрабіць такой перадавой, як наш сацыялістычны, рабочы, савецкі горад (Аплёдысмэнты). Калгас можа і павінен карэнным чынам зьмяніць матэр'яльнае становішча і ўмовы жыцьця сялянства.

Калі сёньня мы яшчэ не дабіліся ўсяго таго, што мы хочам, дык гэта таму, што мы яшчэ ў калгасным руху маладыя. Мы тут нават яшчэ не піянэры. Мы тут яшчэ акцябраты. Яшчэ многа, многа слабасьцяй у гэтага акцябронка—калгасу. Але паміж нашым маладым калгасам і сельскай гаспадаркай капіталістычных краін тая розьніца, што ў капіталістаў Амэрыкі, Англіі, Германіі гаспадарка ў сярэдзіне гнілая і старая, з дня ў дзень у магілу глядзіць, а нашы савецкія калгасы—акцябраты растуць і мацнеюць з кожным днём і пераможнае будучае бязумоўна з намі. (Аплёдысмэнты).

III. Умацаваць дасягненьні, выправіць недахопы, з посьпехам правесьці веснавую сяўбу

Вы ўжо ведаеце, што за апошні час мы ўскрылі рад сур'ёзных недахопаў ў рабоце калгасаў. Мы, бальшавікі, калі бачым недахопы, не распускаем нюні, а намячаем сродкі выпраўленьня недахопаў і, закасаўшы рукавы, бярэмся за іх выкараненьне. Трэба ясна ўсьвядоміць, што стварыць упяршыню 200 тыс. калгасаў і 5 тыс. саўгасаў і наладзіць у іх добрае гаспадараньне, справа вельмі цяжкая і складаная.

Студзеньскі пленум ЦК і ЦКК УсеКП(б), абмяркоўваючы задачы першага году другой пяцігодкі, адзначыў нават у адносінах прамысловасьці, у адносінах нашых заводаў і фабрык шмат недахопаў. Савецкая прамысловасьць налічвае значна больш год ад роду, чым калгасы і саўгасы, але і ў ёй шмат недахопаў. Ня ўсюды прадукцыйнасьць працы ўзьнята, так як гэта намячалася, сабекошт вырабаў даражэй, чым належыць па пляну, шмат браку і паломак і г. д. Яшчэ нядаўна ўрад павінен быў выдаць спэцыяльны закон супроць прагульшчыкаў на заводах і фабрыках. Па гэтым законе прагульшчыкі звальняюцца за першы-жа прагул, пазбаўляюцца харчовых картачак, выданых заводам і высяляюцца з заводзкіх кватэр. Мы цьвёрда сказалі прагульшчыкам і лятуном, што не дазволім падрываць наша сацыялістычнае будаўніцтва, і вялізарнейшая большасьць рабочых моцна падтрымала ўрад не толькі словам але і справай. Сярод рабочых разьвіта сацыялістычнае спаборніцтва і ўдарніцтва і рабочыя і кіраўнікі прамысловых прадпрыемстваў дружна ўзяліся за яшчэ больш ўздым і разьвіцьцё нашай прамысловасьці.

У прамысловасьці мы паставілі задачу асваеньня новых заводаў. Што гэта значыць? Асвоіць, гэта значыць навучыцца ўладаць новымі машынамі, новапабудаванымі прадпрыемствамі так, каб узяць ад іх усё, што яны могуць даць, усё, на што яны разьлічаны па пляну і ўсё гэта пусьціць на карысьць савецкай краіны.

У сельскай гаспадарцы. Тут перад намі стаіць складаная задача.

Раней аднаасобнік працаваў на маленькім кавалку зямлі, справа яго была [illegible], вядомая з вякоў у вякі. Ён ведаў сваю зямлю, свае межы, меў аднаго каня, адзін плужок, сяк-так перабіваўся з хлеба на ваду. Калі ў яго ня было каня, кулак браў яго, як гаварыцца, за вузду, эксплёатаваў, прымушаў працаваць на сябе.

Цяпер мы аб'ядналі вялізарныя колькасьці зямлі ў буйныя гаспадаркі—калгасы і саўгасы. Труднасьцяй вельмі многа. І ў справе асваеньня і ўмацаваньня калгасаў патрэбна барацьба на два фронты. З аднаго боку, ёсьць людзі, якія сьцьвярджаюць, што калгасы і саўгасы, моў, нярэнтабельны, г. зн. нявыгодны, не даюць прыбытку, а таму трэба ад іх адмовіцца. Гэты паклёп на калгасы трэба разьбіваць, выкрываць бязьлітасна. Ён зьяўляецца кулацкай агітацыяй супроць калгасаў і саўгасаў. Калгасы сябе апраўдалі, яны бязумоўна выгодныя, хоць у першы арганізацыйны пэрыяд большая частка з іх яшчэ не мае прыбытку. Але з другога боку, ёсьць людзі, якія гавораць: «Што-ж вы ў самой справе, на нас нападаеце? Усё крытыкуеце і крытыкуеце. У прамысловасьці-ж таксама ёсьць недахопы, самі аб гэтым гаворыце. Вы самі гаворыце, што паставіць на належную вышыню 200 тыс. калгасаў справа цяжкая і складаная». Гэтыя бюракраты і апартуністы стараюцца ўтаіць свае недахопы за агульнымі труднасьцямі, якія, моў, ад іх не залежаць, прыкрываюцца, як гавораць, аб'ектыўнымі труднасьцямі. Трэба біць на два фронты.

На студзеньскім пленуме ЦК і ЦКК з аднаго боку, стаялі вялікія даклады т. т. Сталіна, Молатава і Куйбышава аб выніках пяцігодкі. Былі паказаны нашы найвялікшыя перамогі. А на другі дзень у тэй-жа самай залі, з тэй-жа самай трыбуны, тав. Сталін выступіў з прамовай, у якой разабраў проста па костачках слабасьці нашага кіраўніцтва ў калгасах. І паставіў рэзка, адкрыта пытаньне аб іх ня толькі перад усёй нашай краінай, але і перад усім сьветам.

Наша бальшавіцкая партыя, на чале з тав. Сталіным не баіцца ўскрываць нашы недахопы. Няхай амэрыканскія, францускія, ангельскія, германскія капіталісты цешаць сябе, раздуваючы нашы недахопы. Мы-ж сумленна і проста ўскрываем іх перад сваім народам. Мы ўказваем на нашы балячкі і заклікаем рабочых і сялян дружна разам іх лячыць.

З чаго-ж мы павінны пачаць выпраўляць нашы недахопы і ў сельскай гаспадарцы; мы павінны пачаць з веснавой сяўбы. Армія загартоўваецца ў баёх. Адзін дзень вясной страчаны—гэта значыць страціць чорт ведае колькі. Кожны селянін ведае гэта.

Якасьць работы калгасаў залежыць ад нас саміх

Большасьць з вас добра ведае калгаснае жыцьцё. Мы ў гэтых адносінах павінны вучыцца многаму ў вас. Нельга думаць, што вы прыехалі сюды да нас толькі вучыцца. Не, тав. Ленін і тав. Сталін ня раз гаварылі, што майстэрства кіраўніцтва заключаецца ў тым, каб кіраваць, вучыць і адначасова вучыцца ў мас.

Калі добра разабраць і прадумаць агульныя ўражаньні ад асабістага азнаямленьня і вывучэньня па матэр'ялах нашых калгасаў, то ўсё больш пераконваешся, што якасьць іх работы цалкам залежыць ад самых калгасьнікаў і іх кіраўнікоў. Усе ўмовы для пасьпяховага разьвіцьця калгасаў савецкай уладай створаны.

Зразумела, розныя ёсьць калгасы і сярод добрых. Розныя ёсьць паказальнікі. Нельга сказаць, што ўсе добрыя калгасы аднолькавы. Ёсьць добрыя, ёсьць лепшыя, або як у школе гавораць, ёсьць на пяць з плюсам, ёсьць і на пяць з мінусам, ёсьць на чатыры з плюсам і г. д. да нуля сканчваюцца.

Якава карціна стану добрага калгасу? Чым характарызуецца яго работа? Некаторыя ацэньваюць калгас толькі па колькасных паказьніках: у яго ёсьць столькі-та пасеву, столькі-та коняў, столькі-та кароў, значыць калгас добры. Але мы павінны ацэньваць калгасы ня столькі колькасьцю яго маёмасьці, колькі якасьцю яго работы. І перш за ўсё правільным вядзеньнем гаспадаркі гаспадарскім вокам. Я бачыў маленькі калгас, ён яшчэ не багаты—калгас Шаблееўскага сельсавету, Сальскага раёну. Але калгас становіцца на ногі. Справа ў яго пастаўлена з самага пачатку правільна. Калгас забясьпечвае калгасьнікаў і грашыма, і харчам, і выканаў усе дзяржаўныя абавязацельствы. Ён забясьпечыў коняй і кароў кармамі, мае цьвёрды плян, умее арганізаваць сваіх калгасьнікаў так, каб калгасьнікі працавалі ў калгасе ўсёй сваёй душой.

Зойдзеш за стайню добрага калгасу і адразу бачыш добрае гаспадарскае вока. Стайня ацеплена, чысты падсьціл, коні вычышчаны, галава змочваецца гарачай вадой, даецца сечка з саломы. Іншая справа ў дрэнным калгасе. Заяўляюць, што ў іх нават гарачай вады, каб змачыць галаву няма. А правільней — няма людзей, якія хварэюць за калгаснае дабро.

У добрым калгасе карыты моцныя, корм не выпадае з іх. Гэта вельмі важна. Вы ня думайце, што трэба адхіліць, адкінуць усё, што рабіў стары гаспадар. Мы замяняем прыватную ўласнасьць грамадзкай калгаснай уласнасьцю, мы прыватнага ўласьніка - селяніна аб'ядналі ў калгасы. Але ў гаспадарчага аднаасобніка - серадняка было шмат карыснага, што калгас мог-бы і зараз выкарыстаць. Добрыя калгасьнікі так робяць.

Мне прышлося быць у добра пастаўленым калгасе «Кээл Бурун» у Кабардзе. Вялізарныя калгасныя хлявы і стайні, нядаўна пабудаваныя на чыстым полі. Інвэнтар ужо разьмяркаваны па брыгадах, ляжыць пабрыгадна ў трысьценях, плугі павярнулі ўгару, усе с.-г. прылады змазаны яшчэ з восені, абаронены ад сьнегу і не іржавеюць. А ў дрэнным калгасе другая карціна. Сельска - гаспадарчыя машыны ляжаць пад сьнегам у дзіравым хляве, плугі заіржавелі, ня змазаны, бораны не падрыхтаваны, хамуты не ў парадку. Адразу відаць, як такі калгас не па - гаспадарску рыхтуецца да вясны.

Пытаюся аб пляне веснавых работ у некаторых калгасаў. У колькі дзён думаюць яны правесьці веснавую сяўбу? Добры калгас адразу адказвае: думаем у дзесяць—пятнаццаць дзён. А ў дрэннага калгасу нават пляну яшчэ няма, ён нават зямлю яшчэ паміж брыгадамі не разьмеркаваў. Такіх прыкладаў можна прывесьці вельмі шмат.

Улік у большасьці калгасаў пастаўлен вельмі дрэнна. Я бачыў шмат добрых калгасаў, якія маюць ня дрэнную гаспадарку, але ва ўліку працадзён, ва ўліку сваёй гаспадаркі, ў складаньні пляну яшчэ вельмі кульгаюць. І большай часткай кульгаюць ня столькі з-за малапісьменнасьці, колькі па крайняй даверлівасьці нашых людзей да так званых рахункаводаў, бухгальтараў. Вялізарная частка гэтых калгасных вучотчыкаў, бухгальтараў, рахункаводаў,—людзі, якія рахункаводствам ніколі не займаліся. Частка з іх палезла ў вёску таму, што марыць наогул пажыць бяз клопатаў, далей ад прамысловых цэнтраў, дзе іх можна лягчэй выкрыць. А частка палезла ў вёску для таго, каб там падрываць калгасы, для таго, каб там падрываць савецкую ўладу.

Ахова калгаснай маёмасьці ў добрым калгасе пастаўлена як сьлед. Нічога ня гіне, усё на замку. А вось прыяжджаеш у дрэнны калгас, як, напрыклад, у станіцы Нова-Цітраўскай, і бачыш, што ў сьвірне ляжыць збожжа без замка. «У нас, кажуць, ёсьць

(Працяг на 3-й стар.)

Умацаваньне калгасаў і задачы веснавой сяўбы

Даклад тав. Л. М. Кагановіча на першым усесаюзным зьезьдзе калгасьнікаў-ударнікаў 16 лютага 1933 г.

вартаўнік». Але-ж вартаўнік можа прамаргаць, таму, што сьвіранаў многа, а ён адзін, а па-другое, ён сам можа красьці і спакушаць яго ня варта. Ня ўсе людзі могуць перад грэхам устаяць.

У адносінах працдысцыпліны мы маем вельмі многа хібаў нават у добрых калгасах. Нашу працдысцыпліну не арганізуеш толькі тым, што будзеш упрошваць пайсьці працаваць, або толькі тым, што загад напішаш. Нашу працдысцыпліну трэба ствараць упартай барацьбой і работай са дня ў дзень, з гадзіны ў гадзіну над перайробкай псыхалёгіі. Раней, калі цяперашні калгасьнік быў аднаасобнікам, усе яго пабуджэньні, зацікаўленасьць, як кажуць стымуль да працы асноўваліся на тым, каб больш зрабіць для таго, каб больш выручыць на рынку. У калгасе матар'яльная зацікаўленасьць у рабоце застаецца поўнасьцю, але яна носіць іншы характар. Мы-ж і калгасы арганізавалі, выходзячы з інтарэсаў сялянства. І селянін пайшоў у калгас выходзячы з сваёй непасрэднай зацікаўленасьці. Вядома, зацікаўленасьць калгасьніка, гэта імкненьне больш атрымаць па працаднёх, атрымаць больш грашыма, збожжам, натурай. Выручыць больш калгас і ён больш па працаднёх атрымае. Але на ўсе пасьпелі ўсьвядоміць гэту сваю зацікаўленасьць. Ёсьць калгасьнікі, якія глядзяць на калгас, як на справу і сваю і як-бы чужую. Мне давялося ў адным калгасе гаварыць з калгасьнікам-брыгадзірам, кіраўніком стайні калгасу. Я пытаюся ў яго: «Скажы, як лепш, у аднаасобнай гаспадарцы, ці зараз? Атрымалі-ж вы па працаднёх добра». Ён мне адказвае: «Ячо, вядома, зараз лепш. Гэта бясспрэчна. Але неяк я раней як-бы сам сабе гаспадаром быў, а цяпер не гаспадар». Тут-жа сталі і другія калгасьнікі і вось адзін стары калгасьнік, выступіўшы рэзка супроць яго, кажа: «Які ты раней гаспадар быў. Раней ты меў аднаго дохлага коніка і думаў, што быў вялікі гаспадар. А цяпер цябе назначылі брыгадзірам над 20 конямі. Даглядай, іх, твая гэта справа. Ты цяпер ня тое, што аднаасобны над дохлым конікам гаспадар, ты цяпер «вышэйшы» гаспадар, калгасны гаспадар».

У станіцы Цімашоўскай на Кубані скардзіліся, што, бачыце, у іх быў-бы шчам-бы неўраджай ад «захвату» туману. Я спытаўся аднаго старога казака: «Як жа, дзядуля, з захватам стаіць справа?»—«Ды як, захват быў гэта правільна, але не вялікі. Ня ў ім справа. Параўнайце вас і мяне. Мне 70 год, я на нагах ня моцна стаю і рука ў мяне баліць, я хворы, а вы маладыя і здаровыя. Калі мяне штурхнуць, я адразу паваліся, а калі вас штурхнуць вы на нагах устрымаецеся. Так сама і з ураджаем. Калі зямля добра запрана, своечасова засеяна, усе сельска-гаспадарчыя работы добра праведзены, тады нават калі будзе захват, то ўраджай магчыма крыху зьменшыцца, але ўсё-ж будзе ня кепскі. А калі дрэнна заараць, позна засеяць, калі дрэнна апрацаваць, калі пустазельля шмат, ня выпалалі іх у свой час, а тут яшчэ захват, то з ураджаем атрымліваецца тое сама, што са мной, ураджай таксама ўпадзе, як я ўпаду, калі мяне штурхнуць». Вось у чым мудрасьць. Вядома, прыродныя ўмовы маюць уплыў, але добрай работай мы можам застрахаваць сябе, бо калгасьнік далёка лепш можа прэдахаваць ад стыхійных бядот, чым аднаасобнік.

Калгас дае прасторы для работ, вялікія магчымасьці праявіць сябе тым талковым старанным калгасьнікам, якія раней, калі былі аднаасобнікамі пры сваёй старанасьці не маглі праявіць сябе, выйсьці з галечы. Бывала так пры капіталізьме, у стары час: руку прыкласьці можа, найстараннейшы чалавек, жонку мае бравую, але няма зямлі. Зямлю дастаў—каня няма, каня дастаў—плуга добрага няма. Таго няма, іншага няма, мітусіцца чалавек з году ў год. Сябе, сям'ю стоміць. А толку ўсё няма. А што сёньня? Сёньня ў нас зусім па іншаму. Сёньня мы маем ўсё неабходнае, каб калгасьнік жыў добра. Зямлю калгасы атрымалі. Апрача 120 млн. га зямлі, атрыманых у рэзультаце Кастрычніцкай рэвалюцыі ад памешчыкаў, казны і пераразмеркаваньня кулацкіх зямель непасрэдна пасьля 1917 году. Бядняцка - серадняцкія гаспадаркі, аб'яднаныя зараз у калгасы, за апошнія 3 — 4 гады павялічылі ў паўтара раза сваю пасеўную плошчу—з 66 млн. га ў 1929 годзе да 92 млн. га ў 1932 годзе (а ў 1913 годзе яны засявалі ўсяго 31 млн. га, г. зн. ў тры разы менш, чым зараз). Павялічэньне пасеваў калгаснага сялянства за апошнія тры гады адбылося за кошт кулацкіх зямель—каля 12 млн. га, асваеньне цаліны—9 млн. га і пераразмеркаваньне зямель паміж калгасьнікамі і аднаасобнікамі—8 млн. га.

На недахват зямлі калгасьнікі цяпер, як правіла, паскардзіцца на могуць. Усё пытаньне ў тым, каб гэту зямлю як сьлед выкарыстаць.

Машын калгасы таксама атрымліваюць шмат—нельга сказаць, што даволі, іх яшчэ не хапае, ёсьць яшчэ вёскі, дзе іх мала, але машыны атрымліваюць з году ў год усё больш і больш.

Зямля ёсьць, прылады ёсьць, ёсьць ўсё, што патрэбна для таго, каб агульнымі народнымі, калгаснымі намаганьнямі і працай узьняць гаспадарку. Чаго-ж не хапае? Трэба лепш арганізаваць сялян, якія аб'ядналіся ў калгасы. Арганізаваць гэта ня значыць проста настроіць у рады. Не, арганізаваць—гэта значыць у першую чаргу ўзьняць іх сьвядомасьць. Нельга сказаць, што нашы калгасьнікі ня ўмеюць араць, ня ўмеюць працаваць. Ну, трактарам уладаць яшчэ поўнасьцю не навучыліся. Гэта новая справа. А араць, баранаваць, араць так, каб без агрэхаў і глыбей, па-сапраўднаму кз ня даглядаць, капыты чысьціць? Няўжо-ж наш селянін гэтага ня ўмее рабіць? Усё ўмее. Гаспадары добрыя, зямлю атрымалі, машыны атрымліваюць. Усё пытаньне заключаецца ў тым, каб арганізаваць калгасьнікаў, каб ўсё калгасьнікі да аднаго сапраўды зразумелі, што трэба добрасумленна працаваць. А хто ня хоча, той ідзі «з богам». Няхай «бог» яму памагае, але не калгас. «Бог» гультаёў любіць (Сьмех) Можа і менш будзе, за тое калгас будзе мацнейшы, калгас будзе бальшавіцкі.

Вось чаму таварышы цэнтральная задача сёньня заключаецца ў тым, каб мудрствваць, ня ў тым каб хістацца: «як больш выгадна, так ці інакш, авось ды нябось». А каб мацней трымацца за калгас. Для ўсіх павінна быць ясна, што калгас—справа выгадная. Калгас справа патрэбная, калгас справа няміночая. Звароту назад няма і быць ня можа. Трэба толькі калгас гаспадарча ўмацаваць, выкарыстаць нашы багацьці і правільна расставіць сілы.

Умацаваньне і праверка нашых калгасаў будзе рабіцца ў першую чаргу на веснавой сяўбе.

Канкрэтныя задачы калгасаў па важнейшых відах с-г. работ

Дазвольце мне больш падрабязна спыніцца на задачах калгасаў па асобных відах с-г. работ.

Перш за ўсё некалькі слоў скажу аб землеўпарадкаваньні. Раней у вас было малазямельле, далёказямельле, драбнюткая гаспадарка, празпалосіца. Цяпер зямля адведзена калгасам і галоўная справа—правільна разьмеркаваць яе ўнутры калгасу па брыгадах і палёх севазвароту.

Брыгадзе трэба адвесьці пэўны вучастак зямлі. А які вучастак адвесьці? Жывуць брыгадзіры, дапусьцім, адной вёскі, на адной ускраіне, а даюць ім працаваць на другой ускраіне. Магчыма лепш зрабіць так, каб атрымалі зямельны вучастак бліжэй да месца жыхарства. Для вялікіх вёсак на Паўночным Каўказе, на Украіне, у ЦЧВ, якія [illegible]

ваецца вільготным спосабам і яго ня высушваць, то ў рэзультаце паніжаецца ўсхожасьць насеньня. Ва ўсё гэта, у кожную дробязь уваходзіць і ўваходзяць не толькі кіраўніком, але і ўдарнікам-калгасьнікам.

Што-ж да каня і цяглавай сілы, то вы, відавочна, чыталі пастанову ўраду і ЦК нашай партыі за подпісамі тт. Сталіна і Молатава. Гэта пастанова выдана на аснове фактаў жыцьця. Колькі фактаў, калі коні стаяць у стайні: палова стайні пустая, а, коні зьбіты ў адзін бок; каросьлівыя труцца бакамі са здаровымі. Пытаешся кіраўніка калгасу: «навошта ты гэта зрабіў?» Ён адказвае: «Ды як-жа, халодна, а нам вэтэрынар сказаў, каб коней не раскідаць па вялікай стайні». [illegible]

[illegible] зельля, мы палім і полем яго. Але чаму яно зьявілася? Ад дрэннай апрацоўкі. Насеньне не правейвалі, як сьлед. Пасевы не прапалвалі, аралі, сеялі, убіралі несваячасова, са спазьненьнем. Адсюль і пустазельле. З пустазельлем трэба пакончыць. Яго існаваньне наша ганьба, наш біч. Ачысьціцца ад яго залежыць цалкам ад нас, ад нашага ўменьня арганізаваць справу.

У нас такія мудрацы зьявіліся, што ўхітрыліся ў некаторых калгасах сеяць па-новаму верхам на кані, так званым расьсевам, а верней бросавым пасевам. Ну ад гэтага галопу адны непрыемнасьці атрымаліся. Ураджай нізкі. А між тым у нас у краіне цяпер каля мільёну севярак, чаго ніколі раней ня было. Пры правільнай арганізацыі гэтых севярак—мы маглі-б таварышы ў вялізарнай сваёй большасьці зусім унікнуць ручной сяўбы. Тут і эканомія ў насеньні, тут і лепшы пасеў.

Пры сяўбе ў нас бывае вялікі крадзеж. Насыпалі ў севарку насеньня, вагар паставілі на 8 пудоў, прышрубавалі, потым сейбіт гэты вагар адшрубаваў назад, паставіў яго на 5 пудоў. Замест 8, што належыць пасеяць на гектар, пасеяў толькі 5 пудоў, а 3 пуды сабе пакінуў. І гэтым ён пакараў калгасьнікаў і дзяржаву не на 3 пуда збожжа, а кожны з вас, вядома, разумее, ён пакараў на 2.030 пудоў збожжа. Таксама бывае з ручным пасевам. Чаму гэта атрымліваецца? Таму, што пільнасьці ў кіраўнікоў і ў радавых калгасьнікаў няма. Мы павінны весьці бязьлітасную барацьбу з такімі зладзеямі, таму што яны губляць калгасную гаспадарку, шкодзяць усім калгасьнікам, рабочым і савецкай уладзе.

Вялікую ўвагу трэба зьвярнуць і на тэхнічныя культуры і пры сяўбе і ў асаблівасьці пры прапалцы. У нас, таварышы, часта выкананьне пляну вылічаецца ў рапартах і ў газэтах па колькасьці засеянай плошчы. Многія не зварачваюць увагі на прапалачныя работы. А вазьмеце вы, напрыклад, прапалку буракоў. Колькі тут працы? Якая гэта працаёмкая культура, трэба звыш 40 дзён работы на 1 гектар, 8 раз апрацоўваць, шароўка, пухленьне ручнымі планэтамі, прарыўка, зноў пухленьне, потым праверка, потым зноў глыбокае пухленьне, потым яшчэ пухленьне і поліва. Чаму ў нас атрымліваецца месцамі так, што буракоў засеялі больш пляну, а сабралі значна менш пляну? Ды таму, што не прапалолі буракоў. А хто бачыў, як працуюць над буракамі, разумее—не прапалеш буракоў, не атрымаеш буракоў, або атрымаеш 1/10 таго, што можаш атрымаць.

Я ня буду тут, таварышы, падрабязна закранаць усіх іншых галін сельска-гаспадарчых работ. Возьмем для прыкладу касавіцу. Зараз у некаторых калгасах скардзяцца, што сена, бачыце, у іх няма. Лугоў у нас колькі хочаце. Значная частка іх ня скошвалася, не гаворачы ўжо аб лясных пакосах у Маскоўскай і ў іншых абласьцях. Усё залежыць ад якасьці работы калгасу. У дрэннага калгасу добрыя сакавітыя лугі, а сена, бачыце, няма, таму што сваячасова ня скасілі, сваячасова ня ўбралі. Як відаць, чакаюць, каб мы ў Маскве накасілі сена на Красным пляцы, або на Арбаце і паслалі ім туды, у калгас. (Сьмех). У добрага калгасу сена запасена колькі хочаце, ён нават можа пазычыць таму, хто яго ня мае, у каго жывёла марнее. Гэта ў радзе месц прыдзецца зрабіць, каб жывёла не загінула, зразумела, з абавязацельствам вярнуць у новую касавіцу.

Сьледам за пасевам будзе ісьці арганізацыя ўборкі збожжавых. Гэта, таварышы, буйнейшая справа. Пры добрым ураджаі важна ні адзін дзень не прапусьціць. Як гавораць—адзін дзень год корміць. Спазьніўся ўбраць, зерне асыпаецца. Сваячасовая ўборка, барацьба са стратамі—гэта вельмі вялікая доля нашага ўраджаю.

І потым ахова ўраджаю на кораню. У радзе калгасаў і саўгасаў у мінулым годзе былі вялізарныя раскрадваньні зерня на кораню. Мы ня хочам сказаць, што гэта датычыць большасьці калгасьнікаў. Але ёсьць яшчэ людзі, якія жывуць старой псыхалёгіяй, якіх кулак падбухторвае на раскрадваньне калгаснага дабра. Мне самому прышлося бачыць адзін калгас, дзе з 7 членаў праўленьня, 5 былых белых казачых падхарунжых. Яны самі раскрадвалі калгаснае збожжа і другіх падбухторвалі.

Раней лічылі сьвяшчэннай прыватную ўласнасьць. Яна, як-бы ад бога дадзена. Кулак заўсёды выступаў у ролі богатворцы. «Як-жа, брацы, мая ўласнасьць, яна ад бога». Цяпер той-жа кулак, поп і антыкалгасныя людзі, нашы ворагі, арганізуюць крадзеж і не баяцца «граха божага». Яны лічаць, што грамадзкая ўласнасьць не ад бога, а ад д'ябла. Мы-ж павінны паказаць, што лепш усякага бога і д'ябла змагаемся з ворагамі калгасу, якія раскрадваюць нашу грамадзкую маемасьць (Аплёдысмэнты).

Але для гэтага трэба ўзяцца ўсім за ахову грамадзкай уласнасьці, а гэта ня ўсюды сустрэнеце. Рэвалюцыйнай пільнасьці, барацьбы за сацыялістычную ўласнасьць нама яшчэ ў многіх работнікаў.

Або вазьмеце такую справу, як арганізацыя малацьбы. Малоцяць, а часта чыстата абмалоту—агідная. Друіх гатункаў і так званых азадкаў выходзіць шмат. Пытаеш: «Чаму?» Адказ: «А чорт яго ведае, ураджай дрэнны, такое збожжа ўрадзілася». Давайце паглядзімо малатарню. Аказваецца, машыніст наўмысна сіта перамяніў, ды і ў самой малатарні не хапае больш паловы зубоў. Зразумела, кожны селянін разумее, што раз не хапае зубоў ,то значная частка збожжа пры малацьбе пападае ў адыходы. Пытаеш сакратара камуністычнай ячэйкі—хлапец з выгляду баявы, носіць кубанскую шапку на бок. «Як справа стаіць?» «Працуем добра, ды вось ураджай дрэнны».—«Хто табе сказаў?». «А вось людзі гавораць».

Калі мы выявілі, што ў гэтым калгасе 5 белагвардзейскіх падхарунжых сядзелі ў праўленьні, калі мы выявілі, што ў малатарні наўмысна было выбіта больш паловы зубоў і сіты перамененны, я сказаў гэтаму сакратару: «Чаму ты, камуніст, кіраўнік, сакратар камуністычнай ячэйкі, чаму ты не паглядзеў у глыбіню, з-за чаго дрэнны абмалот, чаму ты даў магчымасьць белагвардзейцам ашукаць калгасьнікаў і дзяржаву? Таму—што ты балбатун, таму што ты не арганізатар, таму што ў цябе рэвалюцыйнай клясавай пільнасьці, г. зн. настарожанасьці да ворагаў не хапае».

Тое, аб чым мы да гэтага часу гаварылі, гэта з тэхнічнага боку тыя-ж прасьцейшыя працэсы працы, якія былі і ў аднаасобніка, але, зразумела, у калгасах яны ў большым разьмеры. Гэта простыя сельска-гаспадарчыя работы, якія вяліся дзесяткі і сотні год, ці горш, ці лепш і якія зараз пры аб'яднаньні сялян у калгасы мы можам весьці бязумоўна лепш з большай карысьцю, з большым парадкам, з большым выкарыстаньнем сіл. У калгасах можна рабочую сілу так расставіць, каб была найбольшая выгода для калгасу, каб гаспадарча правесьці работы. Справа заключаецца толькі ў лепшай арганізацыі, у тым, каб выкрыць, каб умець прыстасаваць самыя простыя рэчы, якія часам забываюць. А далей пачынаецца больш складаная справа, тое, чаго раней у аднаасобніка ня было і што зьяўляецца асабліва цяжкай задачай.

Задачы аўладаньня складанымі с.-г. машынамі

Мы рушылі ў вёску звыш 120 тыс. трактароў, вялізарную колькасьць сельска - гаспадарчых машын. Куды не глянеш— усюды складаныя машыны, камбайны, малатарні. Ясна, зразумела, што чалавеку, які прывык падкручваць хвост валу, узяць у рукі пугу і паганяць, чалавеку, які прывык хадзіць за сахой, адразу цяжка прывыкнуць да трактара. Але з гэтага выпадку ніяк нельга апусьціць рукі. Ня ўмееш, навучыся хутчэй, інакш зломіш трактар, інакш кулак выкарыстае тваю слабасьць для падрыву калгасу. Машын далі многа. Ёсьць калгасы, якія добра імі ўладоўваюць, шмат вельмі добрых работнікаў вылучылася ў трактарысты, але ёсьць калгасы, дзе працуюць вельмі дрэнна. У некаторых калгасах ёсьць шкоднікі, якія ломяць машыны. Пралез к прыкладу, кулак у саўгас або ў калгас, папаў у трактарысты. А ў нас трактарысты ў пашане. Апрануў спэцоўку, вымазаў твар мазьзю, сажай, рукі ў газе і лічыцца ўжо як-бы перадавы «пралетарыят». Праверкі ніякай няма. Што ён робіць далей? Простую рэч. Ён ваду з радыятара ня выпусьціў, яна замерзла, трубкі лопнулі, трактар са строю выбыў. Або масла выпусьціў і адразу часткі перагравюцца, псуюцца, трактар выбывае са строю. Заправіць трактар вадой — гэта ня простая рэч, гэта не каня напаіць. І

Дэлегаты слухаюць даклад.

каня ў ранейшы час добры гаспадар не напаіў-бы брудной вадой, а знойдзе чыстую ваду і напоіць каня з любасьцю. У нас-жа бывае часам, што ў трактар льлюць брудную ваду проста з лужын. Трактар гэтага ня любіць. Трактар — машына складаная, машына «сьвядомая». Як толькі брудную ваду ў яго налілі, адразу атрымліваецца «запор», адразу ў яго часткі пачынаюць перагравацца, ламацца.

Былі ў нас шкоднікі ў цэнтральных органах, якія запасныя часткі пасылалі ня туды, куды трэба. Тут рабочыя з электразаводу гаварылі аб магнэта. Магнэта для трактара нібы сэрца для чалавека. І вось магнэта пасылалі ня туды, куды трэба. Трактару патрэбна адна частка, а пасылаюць яму другую. Пераблытвалі і перашкаджалі нам працаваць. Але многае — рэзультаты расхлябанасьці і нявопытнасьці нашых кадраў. За кароткі тэрмін пабудавалі больш паўтары тысяч рамонтных майстэрань, ня дрэнна абсталяваных варштатамі. Гэта вялікае дасягненьне, але ў большай частцы гэтых майстэрань рамонт ідзе дрэнна. Прыходзіш у вялікую рамонтную майстэрню МТС, шмат паламаных магнэта. Чаму яны паламаны? Майстра адказвае, што магнэта можа існаваць без рамонту 510 год, а ў гэтай МТС яно працуе без рамонту ўсяго толькі некалькі месяцаў. Чаму? Таму, што калі ў трактарыста ў трактары які-небудзь перабой, ён ня ведае, куды лезьці і адразу лезе ў магнэта. А магнэта — самая чульлівая штука. Там ёсьць маленькі вугалёк. Адкрыў магнэта, ён выпаў. Раз няма вугалька, дык трактарыст цьвік уставіў. Уставіў і папсаваў. Трактар выходзіць са строю.

Рамантуюць трактары таксама дрэнна. Тут гарадзкія рабочыя павінны больш дапамагчы. Гарадзкі рабочы павінен дапамагчы ня толькі тым, каб паслаць машыну ў вёску, але і на месцы арганізаваць яе правільнае выкарыстаньне і рамонт. А то ў нас атрымліваецца вялікая ломка трактараў. З 150 тыс. трактараў па СССР амаль 130 тыс. падлягаюць рамонту. Бачыў я трактары, якія проста загнаны ў дошку. Чаму гэта атрымалася? Аказваецца, на адным трактары за месяц працавала 8 трактарыстаў, адзін трактарыст за месяц працаваў на 5 трактарох. Вось і абязьлічка. Вось і загналі трактар. Трэба замацаваць трактарыстаў і палепшыць догляд машыны.

Рамонт, снабжэньне запаснымі часткамі трэба паставіць лепш. Многія скардзяцца, што няма запасных частак. Сапраўды, іх не хапае. Прамысловасьць зараз напружвае ўсе сілы, каб даць больш запасных частак да трактараў. Аднак, я павінен сказаць, што трэба лепш берагчы трактары, ня выкідваць, а рамантаваць старыя запасныя часткі і лепш выкарыстоўваць новыя часткі. Задача арганізацыі добрага догляду і рамонту датычыць ня толькі трактароў, але і ўсіх сельска-гаспадарчых машын.

Пытаньні працоўнай дысцыпліны, арганізацыі працы і сацыялістычнага спаборніцтва

Пытаньні арганізацыі працы і працоўнай дысцыпліны — рашаючае пытаньне. Калі ў нас будзе дрэнная арганізацыя працы, будуць прагульшчыкі, мы ў калгасах шмат страцім і справы ня ўзьнімем. Вось чаму партыя і ўрад зараз заклікаюць калгасы змагацца з прагуламі, з лодырамі, са зладзеямі, змагацца з тымі, хто працуе нядобрасумленна, падрывае калгасную дысцыпліну.

Што значыць па - сапраўднаму арганізаваць калгасную працу? Гэта не такая простая рэч. Тут перш за ўсё паўстае пытаньне аб пастаяннай брыгадзе. Трэба, каб у брыгадзе была жалезная калгасная дысцыпліна. Трэба арганізавацца так, каб яна мела пастаянны вучастак зямлі, пастаянную цяглавую сілу, прымацаваныя сельскагаспадарчыя прылады, каб яна адказвала за ўраджай і атрымлівала па працаднёх у залежнасьці ад ураджаю і якасьці сваёй работы. Спаборнічаць паміж сабой брыгады павінны не па колькасьці засеянага, а па тым, колькі ўраджаю атрымалі, які прыплод стада вахавалі. Мы не павінны абязьлічваць людзей і ўнутры брыгады, а разьвіваць сацыялістычнае спаборніцтва сярод членаў брыгад адзін з другім.

Брыгадзір калгасу імя Сталіна, Мачаніцкага раёну, тав. Жадзіўка ўлічыў, што калгасьнікі раней у сваёй аднаасобнай гаспадарцы прывыклі кожны дзень бачыць пачатак і канец сваёй работы. Цяпер-жа сотні і тысячы гектараў калгаснай зямлі «ціснуць» на калгасьніка, ён не адчувае сваёй канкрэтнай адказнасьці за даручаную справу. Жадзіўка разьбіў сваю брыгаду на зьвеньні, бо пры ворыве або сяўбе ўсёй брыгадай, адзін спынены плуг або сявярка затрымлівалі ўсіх астатніх і стваралі вялікія прастоі. Усю работу ён пабудаваў на ўказаньні кожнаму члену брыгады маленькіх канкрэтных кавалкаў работы. Рэзультат работы кожнага ён правераў штодзённа ў канцы дня. Гэтым ён дабіўся добрых рэзультатаў. Яго брыгада стала перадавой у калгасе.

Ёсьць вялікая колькасьць калгасаў, дзе праца і брыгады добра арганізаваны, але ў многіх калгасах работа яшчэ не арганізавана. Рабочы дзень не загружаны. Калі ў адным з калгасаў Зьміеўскага раёну на Украіне падлічылі, з чаго складаецца рабочы дзень на ворыве, дык выявілі, што з 12 гадзін, якія лічыліся рабочымі, на чыстую работу затрачана толькі 4½ гадзіны. Гадзіна пайшла на дапаможную работу— павароты, запрагжку, выпрагжку, змазку, 1½ гадзіны на курэньне, 3 гадзіны на абед, 2 гадзіны на пераезды ад стану да поля і назад. Трэба ўшчыльніць рабочы дзень ў калгасах і, у прыватнасьці, скараціць лішнія пераезды з дому на поле і назад.

На заводах мы бачым рашучую барацьбу з ілжэўдарнікамі г. зн. з тымі, якія на словах ўдарнікі а на справе дрэнна працуюць. Рабочыя ня толькі здолелі пабудаваць заводы, але і ўмела імі аўладоўваюць. Трэба і ў калгасах узьняць барацьбу з тымі, хто за сьпіной другіх хоча прыкрыць сваё лодырніцтва. Раней кулак называў лодырам сумленнага працоўнага, батрака або бедняка, якому векавая галеча не давала магчымасьці наладзіць сваю гаспадарку. Цяпер калгас дае ўсе магчымасьці кожнаму жадаючаму добрасумленна працаваць і праз узьняцьце калектыўнай гаспадаркі палепшыць сваё становішча. Але ў калгасах яшчэ шмат людзей, папсаваных капіталізмам, якія нядобрасумленна адносяцца да грамадзкай работы. З імі павінна весьціся самая рашучая барацьба.

Вялізарнае значэньне ў пастаноўцы работы брыгады мае брыгадзір. Сярод іх вялікая цякучасьць. Сёньня ён працуе ў аднэй брыгадзе, заўтра — у другой, пасьлязаўтра — у трэцяй. Раней аднаасобнік добра ведаў свой кавалак зямлі. У брыгадзіра зямлі ў брыгадзе непараўнальна больш, чым раней было ў аднаасобніка. Але яму не даюць магчымасьці з-за частай перакідкі яго вывучыць свой вучастак, як належыць. Трэба замацаваць брыгадзіра на тэрмін ня менш году, а лепш, зразумела, на ўсе гады севазвароту. Няма чаго граха таіць, ёсьць яшчэ некаторыя калгасьнічкі, што падбухторваюцца кулачкамі, якія ўвайшлі ў калгас, але яшчэ хістаюцца і думаюць: калі добра пойдзе — поўнасьцю далучуся, калі дрэнна — выйду. У нас ёсьць яшчэ такія калгасьнікі, якія маюць па 30—40 працадзён у год і замест сябе пасылаюць на работу ў калгас сваіх дзяцей. А самі працуюць на сваёй сядзібе. Вы самі разумееце, якая якасьць ворыва ад 12-гадовай дзяўчыны, што ходзіць за плугам.

Мы павінны проста паставіць перад такімі калгасьнікамі пытаньне аб іх прабываньні ў калгасе. Мы цьвёрда павінны праводзіць пастанову апошняй сэсіі ЦВК за першае адмаўленьне ад выкананьня даручанай яму калгасам работы штрафаваць, а за паўторнае адмаўленьне — выключаць з калгасу.

Вы думаеце, што ў аднаасобніка ня было дысцыпліны? Не, яна ў яго была. Ён дысцыплінаваўся страхам зруйнаваньня: працаваць ня будзеш, нічога не атрымаеш, усё прададуць з малатка, нічога не застанецца. І пад страхам зруйнаваньня мучыўся ён з раніцы да позьняй ночы ўсё сваё жыцьцё, марыў сваю жонку і дзяцей. У яго была свая цяжкая дысцыпліна, вымушаная ўмовамі кулацкай эксплёатацыі. Наша дысцыпліна зусім іншая. У нас ёсьць усё магчымасьці для таго, каб калгасьнік сьвядома ўзяўся за работу ў калгасе. Нашу дысцыпліну мы падмацоўваем перакананьнем. Агітаваць не значыць балбатаць, як гэта разумеюць многія нашы «гора - агітатары». Агітаваць, гэта значыць выкрываць ворага, паварочваць мазгі людзей ў правільным напрамку. Мы павінны спалучаць бальшавіцкую агітацыю з умелай арганізаванай узьдзейнасьцю грамадства на тых, хто зрывае агульную справу, хто перашкаджае нам умацоўваць калгасы і з-за якіх церпяць добрыя ўдарнікі - калгасьнікі. КАЛІ НА ЛОДЫРАЎ І РВАЧОЎ НЯ ДЗЕЙНІЧАЕ РАСТЛУМАЧЭНЬНЕ, ПАПЯРЭДЖАНЬНЕ, ДЫК КАЛГАСЬНІКІ ПАВІННЫ ВЫГАНЯЦЬ ІХ СА СВАІХ РАДОЎ.

Вялікае пытаньне — пытаньне аб аплаце працадзён. Як зацікавіць калгасьнікаў? Мы зацікаўліваем ў рабоце ня толькі агітацыяй і растлумачэньнем, але і матар'яльнымі інтарэсамі. Чалавек імкнецца палепшыць сваё жыцьцё, ён хоча больш атрымаць, лепш адзявацца, лепш абуцца.

У многіх наведаных калгасах мы выяўлялі няправільныя суадносіны ў аплаце па паляводстве і на дапаможных работах. Працуючыя ў ясьлях, сталовых, вартаўнікамі пры больш лёгкай рабоце зарабляюць па 250—300 працадзён, а працуючы на асноўных, найбольш адказных работах у полі зарабляюць 150, а то і 100 працадзён. У рэзультаце многія ня хочуць ісьці ў палявыя брыгады, імкнуцца ўстроіцца на абслужваючых работах. Гэта трэба ў корані зьмяніць. Мы на прадпрыемствах вызначаем галоўныя прафэсіі, якія лепш аплачваем. Таксама і ў калгасах. Тыя, ад якіх залежыць ураджай, павінны быць забясьпечаны ў першую чаргу і лепш, чым дапаможныя работнікі.

Што многае залежыць ад правільнай арганізацыі працы, паказвае параўнаньне работы двух калгасаў — добрага «Факел социализму» і дрэннага «Путь к социализму».

Абодвы Рэненбурскага раёну ЦЧВ. У добрым калгасе замацаваны пастаянныя брыгады. Пры норме ручной сяўбы ў 3 га выканалі 4½ га. На коннай малатарні пры норме ў 70 цэнтн. выканалі 100 цэнтнераў. А ў дрэнным калгасе ў брыгадах цякучасьць і абязьлічка. Пры норме ручной сяўбы ў 2½ га, выкананьне толькі 1½—2 га. На малатарні большай, чым у добрым калгасе, пры норме у 120 цнт. далі толькі 60—70 цэнтнэраў. Ураджай добры калгас сабраў у 5 раз большы, чым дрэнны. Кошт працадня ў добрым калгасе ў 4 разы большы, чым у дрэнным. Дзяржаве добры калгас здаў 4 цэнтн. з га, а дрэнны толькі 1 цнтн. з га. З-за дрэннай арганізацыі працы і нізкай яе прадукцыйнасьці калгасьнікі дрэннага калгасу здалі дзяржаве ў 4 разы менш і ўсё-ж ім самім засталося ў 4 разы менш, чым у добрым калгасе, які знаходзіцца з ім у зусім аднолькавых прыродных умовах. Уся справа ў правільнай арганізацыі працы, у кіраўніцтве калгасьнікамі і ў рабоце саміх калгасьнікаў, у барацьбе з тымі, хто псуе калгасную справу і сядзіць на шыі ўдарніка - калгасьніка.

Улік і плянаваньне ў калгасах

Я ўжо гаварыў, што ўлік і плянаваньне ў большасьці калгасаў пастаўлены яшчэ дрэнна. Калгаснае рахункаводзтва заблытана і запушчана. Многія сяляне думаюць: улік, бухгальтарскія кнігі — гэта ваша вучотная справа, нас гэта не датычыць. Не, таварышы, калгасны ўлік і рахункаводзтва кроўна закранае інтарэсы ўсіх калгасьнікаў. Гэта-ж пытаньне аб разьмеркаваньні даходаў паміж калгасьнікамі, аб тым, куды ідуць расходы, колькі на капітальнае будаўніцтва, колькі на кіраўнічы пэрсанал.

Аднаасобнік увесь свой разьлік трымаў у галаве: «Засею 3 га, зьбяру столькі - то грошай, куплю плуг, папраўлю страху на хлеве, жонцы шалік, дзеткам чаравічкі». У калгасе разьлікі і пляны больш складаныя. У галаве трымаць ўсё немагчыма. Трэба на паперы падлічыць і скласьці загадзя плян, на што грошы выдаткоўваць. А то ў некаторых калгасах захапляюцца асабліва капітальным будаўніцтвам. Чытаюць у газэтах, што ўсюды ў нас будоўля — Магнітагорск, Кузьнецкбуд, давай у сябе такі скотны двор закацім, такі «хлеўбуд» створым, што небу моташна будзе (СЬМЕХ). Будаваць трэба, трэба праводзіць тое, што па-вучонаму завецца пашыранае «воспроизводство», але калі калгас будзе ўсё заробленае праядаць, дык, зразумела, за некалькі год ён зьесьць з патрахамі. Трэба пашыраць гаспадарку, аднаўляць машыны, с.-г. прылады, хлявы і будынкі. Будаваць трэба, але ўсё гэта рабіць з галавой, па пляну. А галоўнае, каб калгасьнік адчуваў, што ён гаспадар, што яго запрашаюць, пытаюць, з ім абмяркоўваюць, яму дакладваюць, вось гэта і ёсьць улік, кантроль і плян.

Пруць палову калгасных даходаў у будоўлю, а да разьмеркаваньня па працаднёх амаль нічога не застаецца. Захопяцца будоўляй, а на рамонт інвэнтара, на рамонт стрэх, існуючых хлявоў грошай не застаецца. Трэба на калгасных сходах загадзя абмяркоўваць, калі і што будаваць. Няўжо ня знойдуцца дзевяткі гаспадароў, якія скажуць, што па іх думцы больш выгодна для калгасу замест аднэй намечанай будыніны будаваць другую або адкласьці на год той ці іншы будынак. Адзін розум добры, а двесяць яшчэ лепш. У гэтым іменна сіла калгасаў. А гэта дасюль многія не разумеюць. Прыяжджаеш, напрыклад, у калгас і бачыш ў праўленьні вялікую колькасьць людзей. Пытаеш іх, хто вы? Адзін гаворыць — старшыня, другі — яго намесьнік, трэці — сакратар, чацьверты — бухгальтар, пяты — памочнік бухгальтара, шосты — касір, сёмы — нармоўшчык, восьмы—вучотчык і г. д. У калгасе 200 двароў, а кіраўнікоў 15—20 чалавек. Які - ж калгас можа трымаць на сабе такія адміністрацыйныя расходы, можа вытрымаць, каб столькі людзей не знаходзіліся непасрэдна на вытворчасьці, а вялі адміністрацыйную работу? Калі-ж калгасьнік - ударнік бачыць, што ў праўленьні сядзяць лішнія людзі, ён павінен адкрыта сказаць, што гэта нікуды ня варта. Урад ставіць пытаньне аб скарачэньні штатаў у дзяржаўным апараце, а тут, у калгасах, штаты раздуваюцца, заводзіцца бюракратызм. Трэба прасьцей, больш ясна, каб ня было вялікага штату, а ўлік быў ясны і дакладны. А то сядзяць у калгасе бухгальтар, яго памочнік, рахункавод, а паглядзіш справаздачнасьць — сам чорт нагу зломіць. Часткай па сваім няўменьні, а часткай сьвядома, шкодніцкі заблытвалі калгасную справаздачнасьць.

Выкананьне дзяржаўных абавязацельстваў і калгасны гандаль

Вы ўсе ведаеце прамову тав. Сталіна «Аб рабоце ў вёсцы». У ёй ён з бальшавіцкай прастатой і ленінскай празорлівасьцю ўскрыў недахопы нашай работы, у прыватнасьці, па збожжазагатоўках гэтага году. Нашы камуністы і вясковыя і частка невясковых і калгасьнікі - актывісты дрэнна выкрывалі кулацкую агітацыю, а кулакі і клясавыя ворагі гралі на слабых струнках некаторых несьвядомых калгасьнікаў — прадаць хлеб значна даражэй, чым па цьвёрдай дзяржаўнай цане, на калгасным рынку. Апрача таго хлеб раскрадвалі супроцькалгасныя элемэнты. Таму ў гэтым годзе ў нас былі труднасьці з збожжазагатоўкамі. ВЫ, ЯК КАЛГАСЬНІКІ - УДАРНІКІ, ЯСНА РАЗУМЕЕЦЕ, ШТО ЗДАВАЦЬ ХЛЕБ ДЗЯРЖАВЕ Ў ПЕРШУЮ ЧАРГУ — ЁСЬЦЬ АСНОЎНАЯ ЗАДАЧА КОЖНАГА ПРАЦОЎНАГА СЕЛЯНІНА. Хлеб нам патрэбен для пракармленьня арміі і рабочых. Савецкая ўлада ахоўвае нашу краіну ад замежных капіталістаў і ад унутраных ворагаў працоўных. Мы павінны умацаваць магутнасьць савецкай улады. А яе магутнасьць ня толькі ў законах, а ў тым, што ўся гаспадарка краіны кіруецца з аднаго цэнтру паводле адзінага пляну, што ўсе працоўныя — і рабочыя і сяляне — беззаветна падтрымліваюць савецкую ўладу ў яе барацьбе з эксплёататарамі. Дзяржава мае свой плян пабудаваць там-то тое і тое. Для пабудовы патрэбны машыны, абсталяваньне. Усё падлічана адно да аднаго. А калі зрываюць загатоўкі — значыць зрываюць плян, зрываюць посьпех вялікіх дзяржаўных спраў.

Некаторых калгасьнікаў кулак падбіваў на тое, каб засеяць нямнога, толькі для сябе. Сабе хопіць, а дзяржаве ня хопіць, ну і добра. Там, дзе гэтай кулацкай агітацыі паддаліся, ашукалі толькі саміх сябе.

У збожжазагатоўках гэтага году мы паказалі, што дзяржава тое збожжа, якое яна намячае па пляну — загатовіць. Але ў загатоўках гэтага году быў той недахоп, што перадавыя калгасьнікі ў парадку сустрэчных абавязацельстваў пакрывалі недадачу збожжа дзяржаве з боку дрэнна працуючых калгасаў.

Новы закон аб абавязковай пастаўцы збожжа дзяржаве уносіць яснасьць у пытаньне аб абавязках калгасаў і аднаасобнікаў перад дзяржавай. Ён дае магчымасьць калгасам загадзя разьлічваць — колькі збожжа калгас павінен будзе здаць дзяржаве і колькі застанецца ў поўным распараджэньні калгасаў і калгасьнікаў.

Новы закон палягчае вядзеньне плянавай гаспадаркі ня толькі для дзяржавы, але і для кожнага калгасьніка ў паасобку. Ён значна паляпшае становішча добра працуючых калгасаў. Больш засеюць, больш атрымаюць

(Канец гл. на 4 стар.).

УМАЦАВАНЬНЕ КАЛГАСАЎ І ЗАДАЧЫ ВЕСНАВОЙ СЯЎБЫ

Даклад тав. Л. М. Кагановіча на першым усесаюзным зьезьдзе калгасьнікаў-ударнікаў 16 лютага 1933 г.

(Пачатак дакладу гл. на 1 стар.)

ураджай, больш застанецца і для сваіх патрэб і для калгаснага гандлю.

Закон зьяўляецца таксама цьвёрдым пярэджаньнем для тых калгасаў, якія ў мінулыя гады наплявацельскі адносіліся да выкананьня дзяржаўных абавязацельстваў.

Савецкая ўлада разгортвае калгасны гандаль для таго, каб палепшыць становішча калгасьнікаў і рабочых. Калгасны гандаль павялічыў зварот тавараў паміж гарадам і вёскай. Ён даў калгасьнікам дадатковую крыніцу даходаў, умацаваў іх эканамічнае становішча. Ён даў калгасьнікам новы штуршок для паляпшаньня работы калгасаў па сяўбе, па ўзьняцьці ураджайнасьці і па паляпшэньні ўборкі ураджаю. Але мы не павінны заплюшчваюць вочы на адмоўныя бакі калгаснага гандлю. Яны заключаюцца ў тым, што мясцамі сюды пралазяць спэкулянты, перакупшчыкі, прыватныя гандляры. Частка калгасаў, як я ўжо раней гаварыў, прабуе не здаваць дзяржаве вызначаных прадуктаў. МЫ ПАВІННЫ ВЫХАВАЦЬ ВА ЎСІХ, БЕЗ ВЫКЛЮЧЭНЬНЯ, КАЛГАСЬНІКАЎ І АДНААСОБНІКАЎ ЯСНУЮ СЬВЯДОМАСЬЦЬ ТАГО, ШТО ВЫКАНАНЬНЕ ДЗЯРЖАЎНЫХ АБАВЯЗАЦЕЛЬСТВАЎ ЁСЬЦЬ ПЕРШАЯ СПРАВА КОЖНАГА КАЛГАСУ І КАЛГАСЬНІКА. Асабліва мы павінны рашуча змагацца са спэкулянтамі-перакупшчыкамі.

Калгасны гандаль дапамагае калгасьнікам разьвіваць сваю дадатковую сядзібную гаспадарку. Пры правільнай пастаноўцы сядзібная гаспадарка ня толькі не перашкаджае калгаснай працы, але наадварот, дапамагае і ўзмацняе яе. У калгасе імя 1-ай коннай, Каменскага раёну, Паўночнага Каўказу калгас ня толькі добра арганізаваў сваю працу, сабраўшы добры ўраджай, выканаў усе абавязацельствы перад дзяржавай, але таксама дапамог падсобным гаспадаркам сваіх галгасьнікаў: даў ім калгасных коняй для ўзорваньня гародаў, раздаў па цьвёрдых цэнах на адкорм парасят і цёлак, атрыманых звыш устаноўленай нормы прыплоду, Другі калгас скасіў зьдзельна ў суседнім саўгасе сена і забясьпечыў ім як аграмаджанае стада, так і індывідуальную жывёлу калгасьнікаў.

І важна толькі, каб падсобная гаспадарка была сапраўды падсобнай, а калектыўная асноўнай, а не наадварот—не штаны да гузікаў прышываць, з гузікі да штаноў. Некаторыя камуністы памылкова думаюць, што сядзіба можа прынесьці шкоду калгасьнікам, саб'е іх з правільнага шляху. Мы гаворым такім таварышом: з калгаснага шляху пры правільным кіраўніцтве і правільным вядзеньні калгаснай гаспадаркі калгасьнік не саб'ецца. Але ёсьць вялікія грахі і ў некаторых калгасьнікаў, якія ператвараюць сваю падсобную гаспадарку ў асноўную, а калгасы ў падсобныя і плююць на калгасную працу, такім калгасьнікам ня месца ў калгасе, з этым трэба змагацца, гэта таксама есьць кулацкая справа

Палепшым палітычную работу, зробім калгасы бальшавіцкімі

Вы ведаеце, таварышы, што кулацтва намі разгромлена, як кляса, але яно яшчэ не дабіта. Кулак зараз ня той ён ведае, што проста ў лоб ня возьме. Ён заходзіць цішком, старонкай, нашэптвае, асьцярожна намацвае, стараецца падчапіць таго ці іншага маласьвядомага, яшчэ няўстойлівага калгасьніка за яго слабыя бакі, абы толькі падарваць калгасы, абы толькі падарваць інтарэсы савецкай улады, абы толькі напаскудзіць лепшым калгасьнікам-ударнікам, якія кладуць усе свае сілы на справу ўзьняцьця калгасу.

Вы ведаеце, што кулакі ўсімі сродкамі агітавалі супроць калгасаў, калі кулак убачыў, што адкрытае агітацыя супроць калгасаў не памагае, і сяляне ўпэўніліся, што справы ў калгасе пайшлі, ён паджаў хвост і пачаў дзейнічаць інакш. Кулак падрывае працоўную дысцыпліну, ён шкодзіць. Ён арганізуе раскрадваньне грамадзкай уласнасьці, ён арганізуе сабатаж сяўбы і збожжазагатовак.

Кулацтва прабуе даць нам бой у пытаньні сацыялістычнай калгаснай уласнасьці. Закон ЦВК і СНК ад 7-га жніўня 1932 г. аб ахове грамадзкай сацыялістычнай уласнасьці — ВЯЛІКІ ЗАКОН. ТАКІЯ ЗАКОНЫ ЖЫВУЦЬ ДЗЕСЯТКАМІ І СОТНЯМІ ГОД. Буржуазія выдавала свае законы аб сьвятасьці прыватнай уласнасьці ў капітала ўсіх тых, хто падрываў гэту прыватную ўласнасьць. Пакараньні буржуазіі падалі на плечы рабочых, на плечы працоўных, якія не хацелі прымірыцца з прыгнечаньнем, з уціскам эксплёатацыі.

У нас у краіне мы прагналі памешчыкаў і капіталістаў, заваявалі ўладу, падарвалі магчымасьць прыгнечаньня, карысьлівага выкарыстоўваньня працоўных багатымі. Мы будуем сацыялістычную гаспадарку і абвяшчаем сьвятасьць і недатыкальнасьць нашай роднай сацыялістычнай уласнасьці. МЫ РАЗЬБІЛІ КУЛАКОЎ У АДКРЫТЫМ БАІ І МЫ РАЗДУШЫМ КУЛАЦКУЮ БРЫДОТУ, ЯКАЯ ПРАБУЕ ПАДАРВАЦЬ САЦЫЯЛІСТЫЧНУЮ ЎЛАСНАСЬЦЬ, ЦІШКОМ, З СЯРЭДЗІНЫ КАЛГАСУ. Мы абаронім сьвятасьць нашай сацыялістычнай уласнасьці ад прошукаў ўсіх нашых ворагаў. (АПЛЁДЫСМЭНТЫ)

Цяпер кулакі і падкупачнікі не выступаюць адкрыта супроць калгасаў, а вядуць сваю работу з дня на дзень. Па-ціхеньку падпускаюць, што моў, конь ня твой, чаго, моў, хвалюешся паіць яго своечасова. Вам, калгасьнікам, вам передавым ударнікам, лепшым людзям, вам трэба адказаць ім цьвёрда: «Не, жартуеш, дзяржава наша». Лодырам, рвачом, якія губяць калгасную справу, даць адпор. Мы ажыцьцёвім лёзунг «Хто не працуе—той ня есьць». Мы здолеем і плян веснавой сяўбы выканаць і дзяржаўныя заданьні выканаем і сябе забясьпечым. Пад кіраўніцтвам савецкага ўраду і камуністычнай партыі з дня ў дзень будзем падымацца ўсё

ныя ўласьнікі. І клясавы вораг умела скарыстоўвае гэтыя слабыя бакі. Разлагаючая работа кулацтва палягчаецца адсутнасьцю неабходнай рэвалюцыйнай пільнасьці сярод калгасьнікаў і іх кіраўнікоў—сельскіх і раённых камуністаў.

ПЕРАДАВЫЯ КАЛГАСЬНІКІ — ЎДАРНІКІ ПАВІННЫ ПАСТАВІЦЬ СВАЕЙ ВАЖНЕЙШАЙ ЗАДАЧАЙ, ПАД КІРАЎНІЦТВАМ ПАРТЫІ, ДАБІЦЬ КУЛАКА І З КОРАНЕМ ВЫРВАЦЬ ЯГО КЛЯСАВЫ ЎПЛЫЎ У КАЛГАСАХ.

Тав. Сталін з асаблівай выразнасьцю паказаў, што сама па сабе форма арганізацыі калгасу яшчэ не выратоўвае ад пралязаньня ў калгасы нашых клясавых ворагаў. «Цяпер задача заключаецца ў тым, каб умацаваць калгасы АРГАНІЗАЦЫЙНА. ВЫШЫБІЦЬ адтуль шкодніцкія элементы, падабраць сапраўды правераныя бальшавіцкія кадры для калгасаў і зрабіць калгасы сапраўды бальшавіцкімі» (Сталін).

Для гэтага трэба перабудаваць усю арганізацыйна-палітычную работу на вёсцы. Студзеньскі пленум ЦК і ЦКК пастанавіў арганізаваць палітаддзелы машына-трактарных станцый і саўгасаў і намеціў выразныя меры гэтай перабудовы. Мы павінны ўзьняць ролю і адказнасьць камуністаў у справе калгаснага будаўніцтва і збожжазагатовак. Нашы бальшавікі ў вёсцы падрасьлі, бязумоўна, ёсьць шмат добрых адданых байцоў і ня дрэнных гаспадарнікаў. Але ёсьць і вясковыя камуністы, якія сьлепа плятуцца ў хвасьце варожых нам людзей. Яны зусім не змагаюцца з сабатажам збожжазагатовак і сяўбы, якія арганізуюцца кулакамі. Клясавы вораг спрытна скарыстоўвае гэту сьлепату і даверлівасьць і робіць свае цёмныя справы, ашуквае пралетарскую дзяржаву, абкрадвае калгасы і савецкую ўладу.

Ёсьць другі ухіл у нашых вясковых камуністаў—працістаўленьне сябе беспартыйным, адрыў ад беспартыйных. Яны думаюць, што толькі яны—соль зямлі, што калі беспартыйны ня мае партбілету ў кішэні, дык ён не заслугоўвае ні ўвагі, ні давер'я.

Няма чаго гаварыць, што такі погляд ня наш, небальшавіцкі пагляд, гэта не па-ленінскі, не—па-сталінскі.

Беспартыйныя бываюць розныя. Ёсьць беспартыйныя ворагі. Мы іх б'ём і выкрываем бязьлітасна. Ёсьць беспартыйныя, якія не разумеюць. Ім трэба растлумачыць, іх трэба выхоўваць, згуртоўваць, весьці за сабой. Ёсьць беспартыйныя передавікі-ўдарнікі, якія хаця і ня маюць партбілета ў кішэні, на справе такія перадавыя беспартыйныя лепш праводзяць лінію партыю, чым іншы ліпавы камуніст.

Тав. Сталін пісаў у «Адказе таварышом калгасьнікам»: «Да апошняга часу камуністы раду раёнаў выходзілі з таго, што яны могуць вырашыць сваімі ўласнымі сіламі ўсе задачы сацбудаўніцтва. Выходзячы з гэтага, яны не зьвярталі патрэбнай увагі на пры

ніцтва, выконваць тыя задачы, якія перад сабой ставім.

Трэба, каб на чале саветаў і калгасаў стаялі лепшыя людзі каб там камуністы арганізоўвалі і вялі за сабой масу. Задачы вельмі складаныя і цяжкія. Нельга думаць, што ўсё, аб чым тут гаварылі, пачынаючы з падкоўных цьвікоў, чысткі капытаў коням вывазу гною і канчаючы доглядам трактара, земляўпарадваньнем, севазваротам,—што гэта справа лёгкая. Не, эта справа цяжкая. Тав. Сталін асабліва падкрэсьліваў складанасьць калгаснай гаспадаркі і вялікія клопаты, якія ўсклаў калгасны рух як на кіраўнікоў і камуністаў, так і на беспартыйных радавых калгасьнікаў. Справа ўзьняцьця сельскай гаспадаркі на калгасных асновах — справа вельмі складаная, вельмі цяжкая. Гвозд пытаньня зараз у арганізацыі справы, у арганізатарах, якія ўмеюць расставіць людзей, падняць іх баявы дух і сьвядомасьць, арганізаваць па-сапраўднаму гаспадарчую работу ў калгасах, павялічыць даходы, зрабіць калгасы бальшавіцкімі, выконваючымі свой абавязак па-сапраўднаму і перад калгасьнікамі і перад савецкай пралетарскай дзяржавай.

Для таго, каб усю гэту справу падняць, партыя парашыла дапамагчы вёсцы тым, што арганізуе палітычныя аддзелы машына-трактарных станцый і саўгасаў. Машына-трактарныя станцыі—вельмі важная і вялікая справа. Але як у гэтых станцыях, так і ў іншых органах сельскай гаспадаркі трэба палепшыць работу. Аб гэтым, напэўна будзе падрабязна гаварыць тав. Якаўлеў. Саўгасы зьяўляюцца перадавымі гаспадарчымі вагарамі па перабудове сельскай гаспадаркі на новы сацыялістычны лад, але недахопаў у іх яшчэ вельмі многа. Партыя дае палітаддзелам назначэньне палепшыць работу вясковых камуністаў і калгасьнікаў, узьняць іх сьвядомасьць, стварыць беспартыйны актыў. Не такі беспартыйны актыў, каб ён толькі зьбіраўся і балбатаў, а такі актыў, які-б сапраўды ўлязаў ва ўсе справы калгасу, дапамагаў-бы арганізоўваць гаспадарку, выпраўляў-бы недахопы, раскрываў-бы махінацыі кулакоў і быў-бы сапраўднай крэпасьцю нашых камуністычных ячэек у барацьбе за ўмацаваньне калгасаў, у барацьбе за сапраўдную, а ня толькі папяровую, большасьць у калгасах.

У нас-жа бывае так: зьбяруць калгасьнікаў, гавораць і разыйдуцца, а зарубкі не засталося. Нам трэба, каб тыя, хто сапраўды за калгас, каб яны згуртаваліся на справе ў адно вакол партыйных ячэек, вакол палітаддзелаў і каб камуністы разам з беспартыйнымі ўдарнікамі, рука аб руку з імі, заваёўваючы сапраўдную баявую большасьць у калгасах вялі-б справу па-сапраўднаму, як гэтага патрабуе сацыялістычная грамадзкая гаспадарка.

Партыя зараз дапамагае вёсцы і тым, што адбірае і пасылае ў палітаддзелы найбольш стойкіх і кваліфікаваных камуністаў. У бліжэйшыя-ж месяцы мы ўліваем каля 15 тыс. правераных і лепшых камуністаў у нашы МТС і саўгасы. Мы даем ня толькі большую колькасьць людзей, але што самае галоўнае, людзей разьбітных, падкаваных і пісьменных, якія павінны ажыцьцяўляць у вёсцы праграму і задачы, пастаўленыя тав. Сталіным у сваёй прамове.

Кожны ўдарнік-калгасьнік павінен цясней згуртавацца вакол палітычных аддзелаў і партыйных арганізацый і дапамагчы ім выканаць гэтыя задачы. Таварышы ўдарнікі і ўдарніцы, вы павінны ісьці цьвёрда па сьлядох рабочых, пасьпяхова працуючых на заводах. Трэба разгарнуць сацыялістычнае спаборніцтва і ўдарніцтва ў калгасах і арганізаваць сапраўдную бальшавіцкую барацьбу за пасьпяховае правядзеньне веснавой сяўбы. Ударніцтва павінна быць арганізавана практычна, а ня толькі на словах.

Вядома, што сярод калгасьнікаў ёсьць ужо сотні тысяч передавых найлепшых людзей. Трэба, каб у найкарацейшы тэрмін у нас былі мільёны передавых байцоў, ударнікаў сацыялістычных палёў.

Ударнікі-калгасьнікі — гэта перадавыя людзі. Ударнік павінен быць ударнікам ня толькі ў сваёй непасрэднай рабоце. Ударнік павінен улазіць усюды, ён мае на гэта права таму, што ён перадавы чалавек. Ён павінен, пад кіраўніцтвам партыйнай арганізацыі адкрыта і актыўна змагацца з усімі тымі недахопамі ў калгасах і ва ўсёй нашай сацыялістычнай будоўлі, якія ён толькі заўважвае. Той, хто прымае ўдзел у сацыялістычным спаборніцтве, той ператварае працу з падняволенай

Аб прасоўваньні выпрацоўваемых частак з заводаў у МТС, МТМ і саўгасы

Пастанова ЦК КП(б) і СНК БССР

Аб вырабе запасных частак да трактароў на заводах Любярэцкім, Яраслаўскім аўтамабільным, Тор цкім і імя Карла Лібкнехта

Пастанова Камісіі Выкананьня СНК Саюзу ССР

Заслухаўшы даклады дырэктароў Любярэцкага заводу — тав. ЧАЙКА, Яраслаўскага аўтазаводу № 3 тав. ЕЛЕНІНА, заводу імя Карла Лібкнехта — тав. СІМАНОЎСКАГА і ТОРЭЦКАГА заводу (Данбас)—т. ТОКАРАВА і садаклад прадстаўніка НК РСІ ССР — тав. БАРСУКОВА аб вырабе запасных частак да трактароў,— Камісія Выкананьня пастанаўляе:

1. Дырэктару Любярэцкага заводу тав. ЧАЙКА АБВЯСЬЦІЦЬ СУРОВУЮ ВЫМОВУ за недаацэнку значэньня заданьня па вырабе запчастак і недапушчальна нядбайныя адносіны да яго выкананьня. Тав. Чайка прыняў заказ на востра-дэфіцытныя дэталі 20-га кастрычніка і маючы поўную магчымасьць згатовіць гэтыя дэталі на заводзе, не прыступіў да выкананьня заданьня да канца студзеня 1933 году.

2. Дырэктар Торэцкага заводу тав. ТОКАРАЎ, абавязаны пастаўляць стальное ліцьцё раду заводаў, выраблялючых запчасткі, дапусьціў валакіту прабуючы на працягу ўсяго 4-га кварталу пераложыць выраб мадэляй для стальнога ліцьця на іншыя заводы, у рэзультаце чаго Торэцкім заводам у 4-м квартале ня здана ніводнай штукі стальнога ліцьця, а на 9-е лютага 1933 г. праграма 1-га кварталу выканана толькі на 16 проц.

За праяўленую валакіту і зрыў тэрмінаў па пастаўцы ліцьця тав. ТОКАРАВУ АБВЯСЬЦІЦЬ ВЫМОВУ.

3. Дырэктар Яраслаўскага аўтазаводу тав. ЕЛЕНІН у 1932 годзе заказ на запчасткі ў разьмеры 660.000 руб. выканаў усяго на 8.800 р. або на 0,8 проц., заданьне першага кварталу выканаў на 9-е лютага ўсяго на 11,1 проц. прычым, па востра-дэфіцытных дэталяй (болт, шатуны) у 1932 годзе і студзені г. г. заводам не здана ніводнай штукі. За зрыў заданьня 1932 году і нездавальняючае выкананьне пляну першага кварталу тав. ЕЛЕНІНУ АБВЯСЬЦІЦЬ ВЫМОВУ.

4. Дырэктар заводу імя Карла Лібкнехта тав. СІМАНОЎСКІ маючы неабходныя матарыялы і абсталяваньне для вырабу востра-дэфіцытных дэталяй. Заказ 1932 г. у разьмеры 97.000 гільз і 29.000 поршневых пальцаў выканаў па гільзах на 27 проц., а па пальцах на 1,8 проц. Праграма першага кварталу у [illegible] да трактароў іномарак, 20.000 гільз для трактароў СТЗ і 20.500 поршневых пальцаў выканана заводам на 10-е лютага па гільзах іномарак на 25 проц., а па гільзах трактароў СТЗ па поршневых пальцах не здана ніводнай штукі.

За зусім нездавальняючае выкананьне заданьня, як у 1932 годзе так і ў студзені месяцы 1933 г. тав. СІМАНОЎСКАМУ АБВЯСЬЦІЦЬ ВЫМОВУ.

На чарговым паседжаньні Камісіі Выкананьня заслухаць пытаньне аб выкананьні заданьня па вырабе запасьцей іншымі аб'яднаньнямі і заводамі і аб выдачы Наркамземам і Наркамсаўгасаў разнарадак заводам на адгрузку запчастак.

НАМ. СТАРШЫНІ КАМІСІІ ВЫКАНАНЬНЯ Я. РУДЗУТАК.
НАМ. САКРАТАРА КАМІСІІ ВЫКАНАНЬНЯ М. РЭМІЗАЎ.

Выступленьне т. Молатава на зьезьдзе калгасьнікаў-ударнікаў

У канцы вячэрняга паседжаньня 18 лютага выступіў старшыня Савету народных камісараў СССР тав. В. М. МОЛАТАЎ, спатканы бурнымі аплёдысмэнтамі, перашоўшымі ў авацыю.

Заля, стоячы, доўга аплёдыруе.

Крыкі: ура!

Хай жыве тав. МОЛАТАЎ!

У сваім выступленьні тав. МОЛАТАЎ застанавіўся на задачах Савецкай улады ў галіне сельскай гаспадаркі, на падрыхтоўцы калгасаў да веснавой сяўбы ,на міжнародным становішчы і мірнай палітыцы Савецкага ўраду.

Прамова тав. МОЛАТАВА перарывалася аплёдысмэнтамі.

Пасьля сканчэньня прамовы тав. МОЛАТАВА, зьезд ізноў устроіў авацыю.

У Любаньскім раёне коняй да сяўбы ня рыхтуюць

Бярэце прыклад з калгасу „Трудавік", як трэба абыходзіцца з канём

У бальшавіцкім калгасе--коні дужыя

Дуброўна. (Наш спэц. кар.) Калгасьнікі калгасу «Трудавік», Баеўскага сельсавету, узорна рыхтуюць да сяўбы добрага моцнага каня. У калгасе 46 рабочых коняй, усе яны разьбіты на тры групы і да кожнай групы прамацаваны конюх. Паміж конюхамі заключаны дагаворы сацыялістычнага спаборніцтва на лепшую падрыхтоўку каня да сяўбы.

Конюхі вылучаны з самых лепшых, адданых і правераных на рабоце калгасьнікаў. Вось прыклад: конюх Балабушкін да ўступленьня ў калгас меў 1,5 га зямлі і ад сельска-гаспадарчага падатку вызваляўся; конюх Пузьнькоў быўшы чырвоны партызан.

Кормяцца коні па норме. Даглядаюцца па пэўным распарадку.

Коні, па іх працаздольнасьці разьбіты на групы і кожная група коняй прымацавана да пэўнага вытворчага вучастку сельска-гаспадарчых работ. Коні замацаваны за рабочымі брыгадамі і ў брыгадзе за калгасьнікамі. Да кожнага каня падабрана вупраж.

На час пасеўнай кампаніі створан недатыкальны кармавы фонд з сена і канюшыны. За захаваньне кармавых фондаў ускладзена адказнасьць на члена праўленьня.

Прыняты рашучыя меры па выкарчоўваньні нядбайных адносін да каня з боку некаторых калгасьнікаў. Калгасьнікі вынесьлі пастанову аб спыненьні выдачы коняй асобам, якія без гаспадарча, злачынна і драпежніцкі адносяцца да каня ў часе работы.

Праўленьне калгасу, на чале з тав. Харуновым, забясьпечвае сапраўды бальшавіцкае кіраўніцтва калгасу. Харуноў кандыдат партыі—лепшы змагар і кіраўнік калгаснай вытворчасьці.

Калгас «Трудавік» узорна і датэрмінова выканаў усе абавязкі перад дзяржавай па загатоўках. Зараз уся ўвага калгасьнікаў накіравана на вырашэньне галоўнейшай задачы — падняць ураджайнасьць шляхам лепшай падрыхтоўкі каня да сяўбы, укарапеньня агратэхнікі і своечасовага правядзеньня сяўбы

Нічыпаровіч

Усе коні замулены

(Ліст калгасьнікаў)

Догляд за коньмі ў калгасе «Чырвоны пуцілавец» (Пухавіцкага раёну) пастаўлены надзвычайна дрэнна.

Конюхі Бадатчык Сільвестр і Зенькавіч Тодар пры выдачы коняй на работу ня прытрымліваюцца прынцыпу прымацаваньня коняй да калгасьнікаў, а выдаюць таго каня, які бліжэй стаіць. Вупраж да коняй не прыгнана і за коньмі не замацавана. У выніку гэтага, амаль усе коні замулены.

Лепшыя коні ня маюць пэрыядычнага адпачынку пасьля некалькіх дзён работы. Яны заўсёды ў працы, як Пошты,Дзік і інш. Такое рэгуляваньне конскай цягавай сілы прывяло да таго, што гэтыя коні на сёнешні дзе засталіся чуць у духу.

Конюхі ня пояць коняй. Чамусьці ўстаноўлен такі парадак, што паіць коняй павінен той, хто на ім працуе, а гэта прыводзіць да таго, што па некалькі дзён коні зусім ня пояцца.

Кормяцца коні толькі грубымі кармамі, і то ў недастатковай колькасьці.

На рабоце коняй мучаць, зьбіваюць «Перадавікі» па зьбіваньні коняй Гайдукевіч Алесь і Бадытчык Адам. Коні на працягу ўсёй зімы не кутыя.

Кіраўнікі калгасу на чале са старшынёю Малашонкам нічога не зрабілі, каб спыніць нечалавечыя адносіны да каня, каб падрыхтаваць добрага, моцнага каня да сяўбы.

КАВАЛЕЎСКІ, АСОТ

Драпежніцкія, адносіны

ЛЮБАНЬ. (Наш кар.). У радзе калгасаў раёну наглядаюцца агідныя адносіны да падрыхтоўкі каня да веснавой сяўбы.

У калгасе «Ударнік» дагляд за коньмі злачынна дрэнны. Коняй кормяць нерэгулярна. Няма адказнага конюха па даглядзе за коньмі. Ня гледзячы на тое, што ў калгасе ўсяго 9 коняй, праўленьне калгасу ня можа арганізаваць, каб іх нармальна карміць і паіць, каб падрыхтаваць да сяўбы дужага каня. Калі нядаўна адзін конь падрэзаўся і пачаў кульгаць, дык праўленьне пастанавіла прадаць яго, ня гледзячы на тое, што конь мог-бы хутка папраўіцца.

Ня лепшае становішча ў даглядзе за коньмі і ў калгасе «Чырвоны бор», Турокскага сельсавету. Коняй бярэ, хто хоча. Нядаўна нават быў выпадак, калі адзін конь закаціўся ў канаву і прапаў, а конюхі аб гэтым ня ведалі на працягу трох дзён.

Факты драпежніцкіх адносін да коняй маюць месца ў калгасе «Чырвоная зорка», Тальскага сельсавету. тут коні па цэлых сутках ня кормяцца.

Кіруючыя раённыя арганізацыі павінны прыцягнуць да суровай адказнасьці кулацкіх агентаў, якія наўмысна псуюць конскую цягавую сілу.

У калгасе «Серп і Молат», Тальскага сельсавету, дагляд за коньмі вельмі кепскі. За 20 коньмі даглядае адзін конюх. Кормяцца коні адным толькі сенам, якое цэлымі кучамі валяецца пад нагамі. Конюх Куляшэўскі Я. замест таго, каб добра даглядаць коняй, пакідае іх ня кормленымі цэлымі днямі, а сам ідзе на вечарынку.

Жарэбныя маткі бяруцца на цяжкія работы і далёкія паездкі. Так, старшыня калгасу Братчэня Апанас узяў не каваную жарэбную кабылу для паездкі ў вёску Дунцы, па сьлізкай дарозе, у выніку чаго кабыла «Азія» зьвергла і зусім аслабла. Вэтдоктар забараніў браць яе ў работу, але Братчэня гэтую кабылу і надалей дае на цяжкую работу: паездкі ў млын і інш.

Партыйныя і камсамольскія ячэйкі, сельсаветы і раённыя арганізацыі пытаньнем захаваньня конскага пагалоўя павінны зараз-жа заняцца.

Трэба даць бой кулацкай стаўцы на зьнішчэньне конскага пагалоўя.

Т. Вяроўка

У конюхі пралез кулак

(Ліст калгасьніка)

У калгасе «Серп і молат», Цялускага сельсавету, цягавая сіла знаходзіцца ў самым дрэнным становішчы. Ад драпежніцкага карыстаньня лепшы конь захварэў і ня можа высьці на работу. У апошні час зрабілі для коняй станкі, але зроблены яны на скорую руку і кожны дзень коні іх ломяць і гэтым калечаць самі сябе.

Браніраваны кармовы фонд для коняй на час веснавой сяўбы ня створаны. Догляд за коньмі дрэнны.

У конюхі пралез кулак Вавула Мікола.

— Жывы будуць коні, чорт іх ня возьме,—заяўляе гэты вораг калгасу.

Д.

За ГРАНІЦАЙ

Румынія

Рэвалюцыйныя выступленьні рабочых

Падрабязнасьці барыкадных баёў у Бухарэсьце

ВЕНА. З Бухарэсту атрыманы дадатковыя весткі аб крывавых баёх у чыгуначных майстэрнях, якія адбываліся паміж рабочымі, якія там забарыкадаваліся, і войскам. Кулямётны абстрэл працягваўся больш 15 мінут, пасьля чаго войска перайшло ў штурмавую атаку. Рабочыя гераічна біліся пры дапамозе вінтовак, адабраных у салдат, а таксама рэвальвэраў і палак. Боем з боку рабочых кіраваў чыгуначнік з запаленым факелам у руках. Ён хутка быў забіты дзесяткамі куль наступаўшых салдат. Бой працягваўся дзьве гадзіны—ад 6 да 8 раніцы.

Дакладная колькасьць забітых абодвых бакоў не ўстаноўлена. Паводле апошніх вестак, раненых налічваецца звыш ста, шмат ранена сьмяротна. Пасьля захопу войскам будынку майстэрняў, былі арыштаваны ўсе 760 чыгуначнікаў, якія там знаходзіліся, і адданы ваеннаму суду. Паводле паведамленьняў аўстрыйскіх газэт, сярод насельніцтва вялізарнае ўзбуджэньне.

ВЕНА. Дадатковыя паведамленьні, якія атрымліваюцца з Бухарэсту, даюць падрабязнасьці аб барыкадных баёх у бухарэсцкіх майстэрнях.

Перагаворы паміж урадам і дэлегацыяй, пасланай рабочымі, працягваліся ўсю ноч на 16 лютага. Рабочыя ўпарта настойвалі на сваіх патрабаваньнях і рашуча адмовіліся пакінуць майстэрні да поўнага выкананьня іх патрабаваньняў. Супроць паўстаўшых было накіравана бухарэсцкае войска. Ваенныя часьці разьмясьціліся біваўкам вакол майстэрняў, прэючыся ля кастроў.

Рабочыя таксама распалілі вялізарны касьцёр на двары майстэрняў. Уночы рабочыя некалькі разоў рабілі вылазкі з мэтай захапіць заложнікаў. Яны захапілі аўтабус, абяззброілі і захапілі ў палон обэр-лейтэнанта. Майору пяхоты ледзь удалося вырвацца з рук рабочых, атрымаўшы цяжкія раны. Начная цішыня перарывалася паасобнымі стрэламі, трэскам кастроў.

Раніцою, калі тэрмін пастаўленага ўрадам ультыматуму мінуў, разгарэўся сапраўдны бой. Рабочыя біліся з нячуванай упартасьцю на працягу дзьвёх гадзін. Паводле дадатковых афіцыйных паведамленьняў, у часе бою забіта 7 рабочых і 2 салдаты, 14 рабочых сьмяротна ранена, 12 салдат цяжка. На працягу ўчарайшага дня сканала 9 раненых у часе бою рабочых.

Урад рыхтуе жорсткую расправу над паўстаўшымі

ВЕНА. 17-ІІ. Паводле паведамленьняў з Бухарэсту. ўчора у румынскім парляманце міністар унутраных спраў Міранеску зрабіў паведамленьне аб крывавых баёх у Бухарэсьце, Міранеску сьцьвярджаў, што рух узначальваўся і інструктаваўся камуністамі і хваліў паводзіны войска, «якое праявіла ўмеранасьць у прыдушэньні бунту».

Выступіўшыя ў спрэчках сацыял-дэмакраты таксама выкарысталі выпадак для жорсткага цкаваньня кампартыі. Лідэр сялянскай партыі (кулацкай партыі) Лупу ўказаў, што колькасьць забітых і раненых непараўнальна больш указанай у афіцыйным паведамленьні. Многія цяжка раненыя знаходзяцца, паводле слоў Лупу, у прыватных дамох, многія з іх сканалі на працягу дня. Баючыся, што крывавыя падзеі ў Бухарэсьце могуць зьявіцца пачаткам паўстаньня па ўсёй краіне, «падобна сялянскаму паўстаньню 1907 г.», Лупу патрабаваў адмены стану аблогі, які паводле яго слоў, «толькі павялічвае напружанасьць унутранога становішча».

Выступіўшы ў заключэньне прэм'ер-міністар Вайда Вайвода заявіў, што «урад прыме ўсе меры для радыкальнага зьнішчэньня ўсіх спробаў парушыць грамадзкі парадак». Парлямант адхіліў прапанову меншасьці аб назначэньні парляманцкай камісіі для расьсьледваньня бухарэсцкіх падзей.

Японія адхіляе рэкамэндацыі „камісіі 19-ці"

ТОКІЁ. Як паведамляе агенцтва «Сімбун Рэнго», савет міністраў, азнаёміўшыся з праектам дакладу і рэкамэндацый «камісіі 19», рашыў, што Японія аж да высьвятленьня далейшага ходу падзей не павінна выходзіць з Лігі нацый. Савет міністраў прыняў наступныя рашэньні:

1) прызнаць рэкамэндацыі непрымальнымі;

2) японскі ўрад павінен прытрымлівацца пазіцыі, выкладзенай у японскіх супярэчаньнях, і асабліва абараняць сапраўднасьць і неабходнасьць прызнаньня Манчжурскай дзяржавы, а таксама неабходнасьць непасрэдных перагавораў паміж Японіяй і Кітаем, без умяшаньня трэцяга боку;

3) у выпадку, калі пленум Лігі нацый прыме рэкамэндацыі, японская дэлегацыя выступіць з контрдэклярацыяй, складзенай на падставе параграфу 5, артыкулу 15 статуту Лігі нацый;

4) японская дэлегацыя павінна галасаваць супроць рэкамэндацый, а пасьля іх прыняцьця пленумам японская дэлегацыя пакіне Жэнэву і накіруецца ў Лёндан або Парыж, дзе будзе чакаць далейшага ходу падзей.

ЗАЎВАГА.

Параграф 5 арт. 15 статуту Лігі нацый кажа: «усякі член Лігі нацый, прадстаўлены ў савеце, можа роўным чынам публікаваць выкладзеныя факты, якія адносяцца да спрэчак, і свае ўласныя вывады».

АНТЫЯПОНСКІ РУХ У КІТАІ.

НА ЗДЫМКУ: Клетка, куды кітайцы садзілі кітайскіх гандляроў, якія гандлявалі японскімі таварамі, ня гледзячы на кампанію байкота.

Крывавыя сутычкі рабочых з войскам у гарадох

ВЕНА. Як паведамляюць з Бухарэсту, румынскі ўрад рыхтуе жорсткую расправу над паўстаўшымі. Учора ваенныя ўлады ўзялі на дапрос каля тысячы арыштаваных. Бухарэсцкія чыгуначныя майстэрні закрыты. Яны ахоўваюцца ваеннымі часьцямі.

«Арбэйтэр цэйтунг» паведамляе з Бухарэсту, што на працягу ўчарайшай сёнешняй ночы па ўсёй Румыніі адбываліся новыя аблавы і масавыя арышты. Газэта характарызуе становішча ва ўсёй Румыніі, як надзвычай напружанае. Атрымліваюцца паведамленьні аб крывавых сутычках паміж войскам і рабочымі ў розных гарадох, а таксама аб новых хваляваньнях рабочых нафтавага раёну.

ВЕНА. З Бухарэсту паведамляюць што ў Аравіцы блізка Рэжыцы (цэнтр румынскай прамысловасьці) натоўп рабочых падпаліў будынак акруговага суду. Архіў суду спалены.

Паніка на біржы ў Токіё

ТОКІЁ. 12-ІІ. Апублікаваньне праекту рэкамэндацыі «камісіі 19-ці» выклікала паніку на Такійскай біржы, якая надзвычай пэсымістычна ацэньвае, паводле слоў друку, «ізаляцыю Японіі, якая завяршаецца у Жэневе».

Курсы ўсіх каштоўных папер сёньня зьнізіліся на 8 пунктаў, не выключаючы і акцый ваеннай прамысловасьці.

Польскі Дзяржаўны Тэатр

20 лютага г. г.